

॥ ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാ ॥

॥ ഓം ശ്രീ പരമാത്മനേ നമഃ ॥

॥ അഥ ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാ ॥

അഥ പ്രഥമോഽധ്യായഃ । അർജ്ജുനവിഷാദയോഗഃ

ധൃതരാഷ്ട്ര ഉവാച ।

ധർമക്ഷേത്രേ കരുക്ഷേത്രേ സമവേതാ യുയുത്സവഃ ।

മാമകാഃ പാണ്ഡവാശ്ചൈവ കിമകർവത സഞ്ജയ ॥ 1-1॥

സഞ്ജയ ഉവാച ।

ദൃഷ്ട്വാ തു പാണ്ഡവാനീകം വ്യൂഢം ദുര്യോധനസ്തദാ ।

ആചാര്യമുപസങ്ഗംയ രാജാ വചനമബ്രുവീത് ॥ 1-2॥

പശ്യേതാം പാണ്ഡുപുത്രാണാമാചാര്യ മഹതീം ചമും ।

വ്യൂഢാം ദ്രുപദപുത്രേണ തവ ശിഷ്യേണ ധീമതാ ॥ 1-3॥

അത്ര ശൂരാ മഹേഷ്യാസാ ഭീമാർജ്ജുനസമാ യുധി ।

യുയുധാനോ വിരാടശ്ച ദ്രുപദശ്ച മഹാരഥഃ ॥ 1-4॥

ധൃഷ്ടകേതുശ്ചേകിതാനഃ കാശിരാജശ്ച വീര്യവാൻ ।

പുരുജിത്കന്തിഭോജശ്ച ശൈബ്യശ്ച നരപുങ്ഗവഃ ॥ 1-5॥

യുധാമന്യുശ്ച വിക്രാന്ത ഉത്തമൌജാശ്ച വീര്യവാൻ ।

സൌഭദ്രോ ദ്രൌപദേയാശ്ച സർവ ഏവ മഹാരഥാഃ ॥ 1-6॥

അസ്താകം തു വിശിഷ്ടാ യേ താന്നിബോധ ദ്വിജോത്തമ ।

നായകാ മമ സൈന്യസ്യ സംജ്ഞാർഥം താൻബ്രുവീമി തേ ॥ 1-7॥

ഭവാൻഭീഷ്മശ്ച കർണശ്ച കൃപശ്ച സമിതിഞ്ജയഃ ।

അശ്വത്ഥാമാ വികർണശ്ച സൌമദത്തിസ്തഥൈവ ച ॥ 1-8॥

അന്യേ ച ബഹവഃ ശൂരാ മദർഥേ ത്യക്തജീവിതാഃ ।

നാനാശസ്ത്രപ്രഹരണാഃ സർവേ യുദ്ധവിശാരദാഃ ॥ 1-9॥

അപര്യാപ്തം തദസ്താകം ബലം ഭീഷ്മാഭിരക്ഷിതം ।

പര്യാപ്തം ത്വിദമേതേഷാം ബലം ഭീമാഭിരക്ഷിതം ॥ 1-10॥

അയനേഷു ച സർവേഷു യഥാഭാഗവസ്ഥിതാഃ |
ഭീഷ്മേവാഭിരക്ഷതു ഭവന്തഃ സർവ ഏവ ഹി || 1-11||

തസ്യ സഞ്ജനയൻഹർഷം കരുവുദ്ധഃ പിതാമഹഃ |
സിംഹനാദം വിനദ്യോച്ചൈഃ ശബ്ദം ദധൂൗ പ്രതാപവാൻ || 1-12||

തതഃ ശബ്ദാശ്ച ഭേദ്യശ്ച പണവാനകഗോമുഖാഃ |
സഹസൈവാഭ്യഹന്ത്യന്ത സ ശബ്ദസ്മൃദ്ധലോഭവത് || 1-13||

തതഃ ശ്വേതൈർഹയൈര്യുക്തേ മഹതി സ്യന്തേ സ്ഥിതൌ |
മാധവഃ പാണ്ഡവശ്ചൈവ ദിവ്യൗ ശബ്ദൌ പ്രദധൂതുഃ || 1-14||

പാണ്ഡുജന്യം ഹൃഷീകേശോ ദേവദത്തം ധനഞ്ജയഃ |
പൌണ്ഡ്ര്യം ദധൂൗ മഹാശബ്ദം ഭീമകർമാ വൃകോദരഃ || 1-15||

അനന്തവിജയം രാജാ കന്തിപുത്രോ യുധിഷ്ഠിരഃ |
നകലഃ സഹദേവശ്ച സുഹോഷമണിപുഷ്പകൌ || 1-16||

കാശ്യശ്ച പരമേഷ്വാസഃ ശിവണ്ഡീ ച മഹാരഥഃ |
ധൃഷ്ടദ്യൂനോ വിരാടശ്ച സാത്യകിശ്യാപരാജിതഃ || 1-17||

ദ്രുപദോ ദ്രൌപദേയാശ്ച സർവശഃ പൃഥിവീപതേ |
സൌഭദ്രശ്ച മഹാബാഹുഃ ശബ്ദാദധൂഃ പൃഥക്പൃഥക് || 1-18||

സ ഘോഷോ ധാർതരാഷ്ട്രാണാം ഹൃദയാനി വ്യഭാരയത് |
നഭശ്ച പൃഥിവീം ചൈവ തുമുലോഭ്യന്തനാദയൻ || 1-19|| orലോ വ്യന്ത

അഥ വ്യവസ്ഥിതാനൃഷ്ട്യാ ധാർതരാഷ്ട്രാൻ കപിധ്വജഃ |
പ്രവൃത്തേ ശസ്ത്രസമ്പാതേ ധനുരദ്യൗയ പാണ്ഡവഃ || 1-20||

ഹൃഷീകേശം തദാ വാക്യമിദമാഹ മഹീപതേ |

അർജുന ഉവാച |

സേനയോരുഭയോർമധ്യേ രഥം സ്ഥാപയ മേച്ഛൂത || 1-21||

യാവദേതാനിരീക്ഷേഘം യോദ്ധുകാമാനവസ്ഥിതാൻ |

കൈർമയാ സഹ യോദ്ധവ്യമസ്തിൻ രണസമുദ്യമേ || 1-22 ||

യോത്സ്യമാനാനവേഷ്ഠഹം യ ഏതേത്ര സമാഗതാഃ |
ധാർതരാഷ്ട്രസ്യ ദുർബ്ബദ്ധേര്യഭേ പ്രിയചികീർഷവഃ || 1-23 ||

സഞ്ജയ ഉവാച |

ഏവമുക്തോ ഹൃഷീകേശോ ഗുഡാകേശേന ഭാരത |
സേനയോരുഭയോർമധ്യേ സ്ഥാപയിത്യാ രഥോത്തമം || 1-24 ||

ഭീഷ്മദ്രോണപ്രമുഖതഃ സർവേഷാം ച മഹീക്ഷിതാം |
ഉവാച പാർഥ പശ്യൈതാൻസമവേതാൻകരൂനിതി || 1-25 ||

തത്രാപശ്യത്ഥമിതാൻപാർഥഃ പിതൃനഥ പിതാമഹാൻ |
ആചാര്യാൻമാതൃലാൻദ്രാതുൻപുത്രാൻപൌത്രാൻസഖീംസ്തഥാ || 1-26 ||

ശ്വശൂരാൻസുഹൃദശ്ചൈവ സേനയോരുഭയോരപി |
താൻസമീക്ഷ്യ സ കൌന്തേയഃ സർവാൻബന്ധുനവസ്ഥിതാൻ || 1-27 ||

കൃപയാ പരയാവിഷ്ടോ വിഷീദന്നിദമബ്രവീത് |

അർജുന ഉവാച |

ദൃഷ്ട്വഥം സ്വജനം കൃഷ്ണ യുയുത്സും സമുപസ്ഥിതം || 1-28 ||

സീദന്തി മമ ഗാത്രാണി മുഖം ച പരിശുഷ്യതി |
വേപഥുശ്ച ശരീരേ മേ രോമഹർഷശ്ച ജായതേ || 1-29 ||

ഗാഢധീവം സ്രംസതേ ഹസ്താന്തപക്ചൈവ പരിഭഹ്യതേ |
ന ച ശക്നോംയവസ്ഥാതും ഭ്രമതീവ ച മേ മനഃ || 1-30 ||

നിമിത്താനി ച പശ്യാമി വിപരീതാനി കേശവ |
ന ച ശ്രേയോഽനുപശ്യാമി ഹത്യാ സ്വജനമാഹവേ || 1-31 ||

ന കാക്ഷ്ഠേഷ വിജയം കൃഷ്ണ ന ച രാജ്യം സുഖാനി ച |
കിം നോ രാജ്യേന ഗോവിന്ദ കിം ഭോഗൈശ്ചീവിതേന വാ || 1-32 ||

യേഷാമർഥേ കാക്ഷ്ഠിതം നോ രാജ്യം ഭോഗാഃ സുഖാനി ച |

ത ഇമേവസ്ഥിതാ യുദ്ധേ പ്രാണാംസ്ത്യക്ത്വാ ധനാനി ച || 1-33||

ആചാര്യഃ പിതരഃ പുത്രാസ്തഥൈവ ച പിതാമഹഃ |
മാതൃലാഃ ശ്വശൂരഃ പൌത്രഃ ശ്യാലഃ സംബന്ധിനസ്തഥാ || 1-34||

ഏതാന ഹതുമിച്ഛാമി ഘ്നതോഽപി മധുസൂദന |
അപി ത്രൈലോക്യരാജ്യസ്യ ഹേതോഃ കിം ന മഹീകൃതേ || 1-35||

നിഹത്യ ധാർതരാഷ്ട്രാനഃ കാ പ്രീതിഃ സ്യാജ്ജനാർദന |
പാപമേവാശ്രയേദസ്താൻഹതൈതാനാതതായിനഃ || 1-36||

തസ്താനാർഹാ വയം ഹതും ധാർതരാഷ്ട്രാൻസ്വബാധവാൻ |
സ്വജനം ഹി കഥം ഹത്യാ സുഖിനഃ സ്യാമ മാധവ || 1-37||

യദ്യപ്യേതേ ന പശ്യന്തി ലോഭോപഹതചേതസഃ |
കലക്ഷയക്രതം ദോഷം മിത്രദ്രോഹേ ച പാതകം || 1-38||

കഥം ന ജേതയമസ്താഭിഃ പാപാദസ്താനി വർത്തിതും |
കലക്ഷയക്രതം ദോഷം പ്രപശ്യദ്ഭിർജനാർദന || 1-39||

കലക്ഷയേ പ്രണശ്യന്തി കലധർമ്മഃ സനാതനഃ |
ധർമ്മേ നഷ്ടേ കലം കൃസ്തുമധർമ്മോഽഭിവൃദ്ധ്യത || 1-40||

അധർമ്മാഭിവൃദ്ധ്യേ പ്രദൃഷ്യന്തി കലസ്ത്രിയഃ |
സ്ത്രീഷു ദുഷ്ടാസു വാർഷ്ണേയ ജായതേ വർണസങ്കരഃ || 1-41||

സങ്കരോ നരകായൈവ കലഘ്നാനാം കലസ്യ ച |
പതന്തി പിതരോ ഹ്യേഷാം ലുപ്തപിണ്ഡോദകക്രിയാഃ || 1-42||

ദോഷൈരേതൈഃ കലഘ്നാനാം വർണസങ്കരകാരകൈഃ |
ഉത്സാദ്യന്തേ ജാതിധർമ്മഃ കലധർമ്മാശ്ച ശാശ്വതഃ || 1-43||

ഉത്സന്നകലധർമ്മാണാം മനുഷ്യാണാം ജനാർദന |
നരകേ നിയതം വാസോ ഭവതീത്യനുശൂശ്രൂമ || 1-44|| or നരകേഽനിയതം

അഹോ ബത മഹത്പാപം കർതും വ്യവസിതാ വയം |
യദ്രാജ്യസുഖലോഭേന ഹതും സ്വജനമുദ്യതഃ || 1-45||

യദി മാമപ്രതീകാരമശസ്ത്രം ശസ്ത്രപാണ്യഃ |
 ധാർതരാഷ്ട്രാ രണേ ഹന്യസ്തൻമേ ക്ഷേമതരം ഭവേത് || 1-46||

സഞ്ജയ ഉവാച |

ഏവമുക്തവാർജ്ജുനഃ സങ്ഖ്യേ രഥോപസഥ ഉപാവിശത് |
 വിസൃജ്യ സശരം ചാപം ശോകസംവിഗ്നമാനസഃ || 1-47||

ഓം തത്സദിതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു
 ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ ശ്രീകൃഷ്ണാർജ്ജുനസംവാദേ
 അർജ്ജുനവിഷാദയോഗോ നാമ പ്രഥമോഽധ്യായഃ || 1||

അഥ ദ്വിതീയോഽധ്യായഃ | സാങ്ഖ്യയോഗഃ

സഞ്ജയ ഉവാച |

തം തഥാ കൃപയാവിഷ്ടമശ്രൂപൂർണാകലേക്ഷണം |
 വിഷീദന്തമിദം വാക്യമുവാച മധുസൂദനഃ || 2-1||

ശ്രീഭഗവാൻവാച |

കതസ്ത്യാ കശ്ചലമിദം വിഷമേ സമുപസ്ഥിതം |
 അനാര്യജ്ജ്ഞമസ്വർഗ്യമകീർത്തികരമർജ്ജുന || 2-2||

കൈംബ്യം മാ സു ഗമഃ പാർഥ നൈതത്ത്വയ്യുപപദ്യതേ |
 ക്ഷുദ്രം ഹൃദയദൗർബല്യം ത്യക്ത്വാത്തിഷ്ഠ പരന്തപ || 2-3||

അർജ്ജുന ഉവാച |

കഥം ഭീഷ്മഹം സങ്ഖ്യേ ദ്രോണം ച മധുസൂദന |
 ഇഷ്ടിഃ പ്രതിയോത്സയാമി പുജാർഹാവരിസൂദന || 2-4||

ഗുരൂനഹത്യാ ഹി മഹാനഭാവാനൻ

ശ്രേയോ ഭോജ്ഞം ഭൈക്ഷ്യമപീഹ ലോകേ |

ഹത്യാർഥകാമാംസു ഗുരൂനിഹൈവ

ഭുഞ്ജീയ ഭോഗാൻ അധിരപ്രദിഗ്ധാൻ || 2-5||

ന ചൈതദ്വിദ്മഃ കതരന്നോ ഗരീയോ

യദ്വാ ജയേമ യദി വാ നോ ജയേയുഃ |
 യാനേവ ഹത്യാ ന ജിജീവിഷാമസ്-
 തേഭവസ്ഥിതാഃ പ്രമുഖേ ധാർതരാഷ്ട്രാഃ || 2-6||

കാർപണ്യദോഷോപഹതസ്വഭാവഃ
 പൃച്ഛാമി ത്വാം ധർമ്മസമ്മൂഢചേതാഃ |
 യച്ഛേയഃ സ്യാനിശ്ചിതം ബ്രൂഹി തൻമേ
 ശിഷ്യസ്തേഹം ശാധി മാം ത്വാം പ്രപന്നം || 2-7||

ന ഹി പ്രപശ്യാമി മമാപനുദ്യാദ്
 യച്ഛോക്തമുച്ഛോഷണമിന്ദ്രിയാണാം |
 അവാപ്യ ഭ്രമാവസപത്തമൃദ്ധം
 രാജ്യം സുരാണാമപി ചാധിപത്യം || 2-8||

സഞ്ജയ ഉവാച |

ഏവമുക്ത്വാ ഹൃഷീകേശം ഗുഡാകേശഃ പരന്തപ |
 ന യോത്സ്യ ഇതി ഗോവിന്ദമുക്ത്വാ ഇഷ്ടീം ബഭ്രുവ ഹ || 2-9||

തമുവാച ഹൃഷീകേശഃ പ്രഹസന്നിവ ഭാരത |
 സേനയോരുഭയോർമധ്യേ വിഷീദന്തമിദം വചഃ || 2-10||

ശ്രീഭഗവാനുവാച |

അശോച്യാനന്വശോചസ്ത്വം പ്രജ്ഞാവാദാംശ്ച ഭാഷസേ |
 ഗതാസുനഗതാസുംശ്ച നാനശോചന്തി പണ്ഡിതാഃ || 2-11||

ന ത്വേവാഹം ജാതു നാസം ന ത്വാം നേമേ ജനാധിപാഃ |
 ന ചൈവ ന ഭവിഷ്യാമഃ സർവേ വയമതഃ പരം || 2-12||

ദേഹിനോഽസ്മിന്യഥാ ദേഹേ കൌമാരം യൌവനം ജരാ |
 തഥാ ദേഹാന്തരപ്രാപ്തീർധീരസ്തത്ര ന മുഹ്യതി || 2-13||

മാത്രാസ്പർശാസ്തു കൌന്തേയ ശീതോഷ്ണസുഖദുഃഖദാഃ |
 ആഗമാപായിനോഽനിത്യോസ്താംസ്തിതിക്ഷസ്വ ഭാരത || 2-14||

യം ഹി ന വ്യഥയന്ത്യേതേ പുരുഷം പുരുഷർഷഭ |

സമദുഃഖസുഖം ധീരം സോമൃതത്വായ കൽപതേ || 2-15||

നാസതോ വിദ്യതേ ഭാവോ നാഭാവോ വിദ്യതേ സതഃ |
ഉഭയോരപി ദൃഷ്ട്യാന്തസ്ത്വനയോസ്തുത്വദർശിഭിഃ || 2-16||

അവിനാശി തു തദ്വിദ്ധി യേന സർവമിദം തതം |
വിനാശമവ്യയസ്യാസ്യ ന കശ്ചിത്കർമ്മമർഹതി || 2-17||

അന്തവന്ത ഇമേ ദേഹാ നിത്യസ്യോക്താഃ ശരീരിണഃ |
അനാശിനോപ്രമേയസ്യ തസ്മാദ്യുധ്യസ്വ ഭാരത || 2-18||

യ ഏനം വേത്തി ഹന്താരം യശ്ചൈനം മന്യതേ ഹതം |
ഉഭൗ തൌ ന വിജാനീതോ നായം ഹന്തി ന ഹന്യതേ || 2-19||

ന ജായതേ ംരിയതേ വാ കദാചിൻ
നായം ഭൂത്യാ ഭവിതാ വാ ന ഭൂയഃ |
അജോ നിത്യഃ ശാശ്വതോഽയം പുരാണോ
ന ഹന്യതേ ഹന്യമാനേ ശരീരേ || 2-20||

വേദാവിനാശിനം നിത്യം യ ഏനമജമവ്യയം |
കഥം സ പുരുഷഃ പാർഥ കം ഘാതയതി ഹന്തി കം || 2-21||

വാസാംസി ജീർണാനി യഥാ വിഹായ
നവാനി ഗൃഹ്ണാതി നരോപരാണി |
തഥാ ശരീരാണി വിഹായ ജീർണാ-
ന്യന്യാനി സംയാതി നവാനി ദേഹീ || 2-22||

നൈനം ഛിന്ദന്തി ശസ്ത്രാണി നൈനം ദഹതി പാവകഃ |
ന ചൈനം ക്ലേദയന്ത്യാപോ ന ശോഷയതി മാരുതഃ || 2-23||

അച്ഛേദ്യോഽയമദാഹ്യോഽയമക്ലേദ്യോഽശോഷ്യ ഏവ ച |
നിത്യഃ സർവഗതഃ സ്ഥാണരചലോഽയം സനാതനഃ || 2-24||

അവ്യക്തോഽയമചിന്ത്യോഽയമവികാര്യോഽയമുച്യതേ |
തസ്മാദേവം വിദിത്യൈനം നാനശോചിതുമർഹസി || 2-25||

അഥ ചൈനം നിത്യജാതം നിത്യം വാ മന്യസേ മൃതം |
തഥാപി ത്വം മഹാബാഹോ നൈവം ശോചിതുമർഹസി || 2-26||

ജാതസ്യ ഹി ധ്രുവോ മൃത്യുർധ്രുവം ജൻമ മൃതസ്യ ച |
തസ്മാദപരിഹാര്യേർഥേ ന ത്വം ശോചിതുമർഹസി || 2-27||

അവ്യക്താദീനി ഭൂതാനി വ്യക്തമധ്യാനി ഭാരത |
അവ്യക്തനിധനാന്യേവ തത്ര കാ പരിഭവനാ || 2-28||

ആശ്ചര്യവത്പശ്യതി കശ്ചിദേന-
മാശ്ചര്യവദ്വദതി തഥൈവ ചാനുഃ |
ആശ്ചര്യവച്ചൈനമനുഃ ശൃണോതി
ശ്രുത്വാപ്യേനം വേദ ന ചൈവ കശ്ചിത് || 2-29||

ദേഹീ നിത്യമവധ്യോഽയം ദേഹേ സർവസ്യ ഭാരത |
തസ്മാത്സർവാണി ഭൂതാനി ന ത്വം ശോചിതുമർഹസി || 2-30||

സ്വധർമ്മപി ചാവേക്ഷ്യ ന വികമ്പിതുമർഹസി |
ധർമ്മയാധി യുദ്ധാച്ഛേയോഽന്യത്ക്ഷത്രിയസ്യ ന വിദ്യതേ || 2-31||

യദൃച്ഛയാ ചോപപന്നം സ്വർഗദ്വാരമപാവൃതം |
സുഖിനഃ ക്ഷത്രിയാഃ പാർഥ ലഭന്തേ യുദ്ധമീദൃശം || 2-32||

അഥ ചേത്ത്വമിഥം ധർമ്മം സങ്ഗ്രാമം ന കരിഷ്യസി |
തതഃ സ്വധർമ്മം കീർതിം ച ഹിത്വാ പാപമവാപ്സ്യസി || 2-33||

അകീർതിം ചാപി ഭൂതാനി കഥയിഷ്യന്തി തേഽവ്യയാം |
സംഭാവിതസ്യ ചാകീർതിർമരണാദതിരിച്യതേ || 2-34||

ഭയാദ്രണാദുപരതം മംസ്യന്തേ ത്വാം മഹാരഥാഃ |
യേഷാം ച ത്വം ബഹുമതോ ഭൂത്വാ യാസ്യസി ലാഘവം || 2-35||

അവാച്യവാദാശ്ച ബഹുന്വദിഷ്യന്തി തവാഹിതാഃ |
നിന്ദന്തസ്സവ സാമർഥ്യം തതോ ദുഃഖതരം ന കിം || 2-36||

ഹതോ വാ പ്രാപ്സ്യസി സ്വർഗം ജിത്വാ വാ ഭോക്ഷ്യസേ മഹീം |
തസ്മാദുത്തിഷ്ഠ കൌന്തേയ യുദ്ധായ കൃതനിശ്ചയഃ || 2-37||

സുഖദുഃഖേ സമേ കൃത്വാ ലാഭാലാഭൌ ജയാജയൌ |
തതോ യുദ്ധായ യുജ്യസ്വ നൈവം പാപമവാപ്സ്യസി || 2-38||

ഏഷാ തേഭിഹിതാ സാങ്ഖ്യേ ബുദ്ധിര്യോഗേ ത്വിമാം ശൃണു |
ബുദ്ധ്യാ യുക്തോ യയാ പാർഥ കർമ്മബന്ധം പ്രഹാസ്യസി || 2-39||

നേഹാഭിക്രമനാശോഽസ്തി പ്രത്യവായോ ന വിദ്യതേ |
സ്വൽപമപ്യസ്യ ധർമ്മസ്യ ത്രായതേ മഹതോ ഭയാത് || 2-40||

വ്യവസായാത്മികാ ബുദ്ധിരേകേഹ ക്ഷണന്ദന |
ബഹുശാഖാ ഹ്യനന്താശ്ച ബുദ്ധയോഽവ്യവസായിനാം || 2-41||

യാമിമാം പുഷ്പിതാം വാചം പ്രവദന്ത്യവിപശ്ചിതഃ |
വേദവാദരതാഃ പാർഥ നാന്യദസ്തീതി വാദിനഃ || 2-42||

കാമാത്മാനഃ സ്വർഗപരാ ജൻമകർമ്മഫലപ്രദാം |
ക്രിയാവിശേഷബഹുലാം ഭോഗൈശ്വര്യഗതിം പ്രതി || 2-43||

ഭോഗൈശ്വര്യപ്രസക്താനാം തയാപഹൃതചേതസാം |
വ്യവസായാത്മികാ ബുദ്ധിഃ സമാധൗ ന വിധീയതേ || 2-44||

ത്രൈഗുണ്യവിഷയാ വേദാ നിസ്തൈഗുണ്യോ ഭവാർജുന |
നിർദ്വന്ദ്വോ നിത്യസത്ത്വസ്ഥോ നിര്യോഗക്ഷേമ ആത്മവാൻ || 2-45||

യാവാനർഥ ഉദപാനേ സർവതഃ സന്ധ്യതോദകേ |
താവാനർസർവേഷു വേദേഷു ബ്രാഹ്മണസ്യ വിജാനതഃ || 2-46||

കർമ്മണ്യവാധികാരന്യേ മാ ഫലേഷു കദാചന |
മാ കർമ്മഫലഹേതുർഭൂർമാ തേ സങ്ഗോഽസ്തുകർമ്മണി || 2-47||

യോഗസ്ഥഃ ക്ഷ കർമാണി സങ്ഗം ത്യക്ത്വാ ധനഞ്ജയ |
സിദ്ധ്യസിദ്ധ്യോഃ സമോ ഭൂത്വാ സമത്വം യോഗ ഉച്യതേ || 2-48||

ദൂരേണ ഹ്യവരം കർമ്മ ബുദ്ധിയോഗാധനഞ്ജയ |
ബുദ്ധൗ ശരണമനഗിച്ച കൃപണാഃ ഫലഹേതവഃ || 2-49||

ബുദ്ധിയുക്തോ ജഹാതീഹ ഉഭേ സുകൃതദൃഷ്ടതേ |
തസ്മാദ്യോഗായ യുജ്യസ്വ യോഗഃ കർമ്മസു കൌശലം || 2-50||

കർമ്മജം ബുദ്ധിയുക്തോ ഹി ഫലം ത്യക്ത്വാ മനീഷിണഃ |

ജൻമബന്ധവിനിർമൂക്താഃ പദം ഗച്ഛന്ത്യനാമയം || 2-51||

യദാ തേ മോഹകലിലം ബുദ്ധിർവ്യതിതരിഷ്യതി |
തദാ ഗന്താസി നിർവേദം ശ്രോതവ്യസ്യ ശ്രുതസ്യ ച || 2-52||

ശ്രുതിവിപ്രതിപന്നാ തേ യദാ സ്ഥാസ്യതി നിശ്ചലാ |
സമാധാവചലാ ബുദ്ധിസ്തദാ യോഗമവാപ്സ്യസി || 2-53||

അർജുന ഉവാച |

സ്ഥിതപ്രജ്ഞസ്യ കാ ഭാഷാ സമാധിസ്ഥസ്യ കേശവ |
സ്ഥിതധീഃ കിം പ്രഭാഷേത കിമാസീത വ്രജേത കിം || 2-54||

ശ്രീഭഗവാനുവാച |

പ്രജഹാതി യദാ കാമാൻസർവാൻപാർഥ മനോഗതാൻ |
ആത്മന്യേവാത്മനാ തുഷ്ടഃ സ്ഥിതപ്രജ്ഞസ്തദോച്യതേ || 2-55||

ഭുഃഖേഷ്യനുദ്ദിഗ്നമനാഃ സുഖേഷു വിഗതസ്സഹഃ |
വീതരാഗഭയക്രോധഃ സ്ഥിതധീർമുനിര്യതേ || 2-56||

യഃ സർവത്രാനഭിസ്സേഹസ്തത്തത്പ്രാപ്യ ശുഭാശുഭം |
നാഭിനന്ദതി ന ദേഷ്ടി തസ്യ പ്രജ്ഞാ പ്രതിഷ്ഠിതാ || 2-57||

യദാ സംഹരതേ ചായം കൂർമോഽങ്ഗാനീവ സർവശഃ |
ഇന്ദ്രിയാണീന്ദ്രിയാർഥേഭ്യസ്തസ്യ പ്രജ്ഞാ പ്രതിഷ്ഠിതാ || 2-58||

വിഷയാ വിനിവർത്തന്തേ നിരാഹാരസ്യ ദേഹിനഃ |
രസവർജം രസോഽപ്യസ്യ പരം ദൃഷ്ട്വാ നിവർത്തതേ || 2-59||

യതതോ ഹൃപി കൌന്തേയ പുരുഷസ്യ വിപശ്ചിതഃ |
ഇന്ദ്രിയാണി പ്രമാഥീനി ഹരന്തി പ്രസഭം മനഃ || 2-60||

താനി സർവാണി സംയംയ യുക്ത ആസീത മത്പരഃ |
വശേ ഹി യസ്യേന്ദ്രിയാണി തസ്യ പ്രജ്ഞാ പ്രതിഷ്ഠിതാ || 2-61||

ധ്യായതോ വിഷയാൻപുംസഃ സങ്ഗസ്തേഷുപജായതേ |
സങ്ഗാത്സഞ്ജായതേ കാമഃ കാമാത്ക്രോധോഽഭിജായതേ || 2-62||

ക്രോധാദ്ഭവതി സമ്മോഹഃ സമ്മോഹാത്സൂതിവിഭ്രമഃ |
സൂതിഭ്രംശാദ് ബുദ്ധിനാശോ ബുദ്ധിനാശാത്പ്രണശ്യതി || 2-63 ||

രാഗദ്വേഷവിമുക്തൈസ്തു വിഷയാനിന്ദ്രിയൈശ്ചരൻ | orവിയുക്തൈസ്തു
ആത്മവശൈശ്വര്യവിധേയാത്മാ പ്രസാദമധിഗച്ഛതി || 2-64 ||

പ്രസാദേ സർവഭുഃഖാനാം ഹാനിരസ്യോപജായതേ |
പ്രസന്നചേതസോ ഹയാശു ബുദ്ധിഃ പര്യവതിഷ്ഠതേ || 2-65 ||

നാസ്തി ബുദ്ധിരയുക്തസ്യ ന ചായുക്തസ്യ ഭാവനാ |
ന ചാഭാവയതഃ ശാന്തിരശാന്തസ്യ കൃതഃ സുഖം || 2-66 ||

ഇന്ദ്രിയാണാം ഹി ചരതാം യൻമനോഽനുവിധീയതേ |
തദസ്യ ഹരതി പ്രജ്ഞാം വായുർനാവമിവാംഭസീ || 2-67 ||

തസ്മാദ്യസ്യ മഹാബാഹോ നിഗൃഹീതാനി സർവശഃ |
ഇന്ദ്രിയാണീന്ദ്രിയാർഥേഭ്യസ്തസ്യ പ്രജ്ഞാ പ്രതിഷ്ഠിതാ || 2-68 ||

യാ നിശാ സർവഭൂതാനാം തസ്യാം ജാഗർതി സംയമീ |
യസ്യാം ജാഗ്രതി ഭൂതാനി സാ നിശാ പശ്യതോ മനഃ || 2-69 ||

ആപുര്യമാണമചലപ്രതിഷ്ഠം
സമുദ്രമാപഃ പ്രവിശന്തി യദ്വത് |
തദ്വത്കാമാ യം പ്രവിശന്തി സർവേ
സ ശാന്തിമാപ്നോതി ന കാമകാമീ || 2-70 ||

വിഹായ കാമാന്യഃ സർവാൻപുമാംശ്ചരതി നിഃസ്സഹഃ |
നിർമ്മമോ നിരഹങ്കാരഃ സ ശാന്തിമധിഗച്ഛതി || 2-71 ||

ഏഷാ ബ്രാഹ്മീ സ്ഥിതിഃ പാർഥ നൈനാം പ്രാപ്യ വിമുഹ്യതി |
സ്ഥിത്യാസ്യാമന്തകാലേഽപി ബ്രഹ്മനിർവാണമുച്ഛതി || 2-72 ||

ഓം തത്സദിതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു
ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ
സാങ്ഖ്യയോഗോ നാമ ദ്വിതീയോഽധ്യായഃ || 2 ||

അഥ തൃതീയോഽധ്യായഃ | കർമ്മയോഗഃ

അർജുന ഉവാച |

ജ്യായസീ ചേതകർമ്മണസ്തേ മതാ ബുദ്ധിർജനാർദന |
തത്കിം കർമ്മണി ഘോരേ മാം നിയോജയസി കേശവ || 3-1||

വ്യാമിശ്രോണേവ വാക്യേന ബുദ്ധിം മോഹയസീവ മേ |
തദേകം വദ നിശ്ചിത്യ യേന ശ്രേയോഘോരമാപ്സയാം || 3-2||

ശ്രീഭഗവാൻവാച |

ലോകേസ്തിൻ ദ്വിവിധാ നിഷ്ഠാ പുരാ പ്രോക്താ മയാനഘ |
ജ്ഞാനയോഗേന സാങ്ഖ്യാനാം കർമ്മയോഗേന യോഗിനാം || 3-3||

ന കർമ്മണാമനാരംഭാനൈഷ്ഠ്യം പുരുഷോഽസ്തതേ |
ന ച സംന്യസനാദേവ സിദ്ധിം സമധിഗച്ഛതി || 3-4||

ന ഹി കശ്ചിത്ക്ഷണമപി ജാതു തിഷ്ഠത്യകർമ്മകൃത് |
കാര്യതേ ഹ്യവശഃ കർമ്മ സർവഃ പ്രകൃതിജൈർഗുണൈഃ || 3-5||

കർമ്മേന്ദ്രിയാണി സംയംയ യ ആസ്തേ മനസാ സ്മരൻ |
ഇന്ദ്രിയാർത്ഥാനിമൂഢാത്മാ മിഥ്യാചാരഃ സ ഉച്യതേ || 3-6||

യസ്തിന്ദ്രിയാണി മനസാ നിയംയാരഭതേർജുന |
കർമ്മേന്ദ്രിയൈഃ കർമ്മയോഗമസക്തഃ സ വിശിഷ്യതേ || 3-7||

നിയതം ക്ഷു കർമ്മ ത്വം കർമ്മ ജ്യായോ ഹ്യകർമ്മണഃ |
ശരീരയാത്രാപി ച തേ ന പ്രസിദ്ധ്യേദകർമ്മണഃ || 3-8||

യജ്ഞാർത്ഥാത്കർമ്മണോഽന്യത്ര ലോകോഽയം കർമ്മബന്ധനഃ |
തദർത്ഥം കർമ്മ കൌന്തേയ മുക്തസങ്ഗഃ സമാചര || 3-9||

സഹയജ്ഞാഃ പ്രജാഃ സൃഷ്ട്വാ പുരോവാച പ്രജാപതിഃ |
അനേന പ്രസവിഷ്യധമേഷ വോഽസ്തിഷ്ടകാമധുക || 3-10||

ദേവാൻഭാവയതാനേന തേ ദേവാ ഭാവയന്തു വഃ |
പരസ്മരം ഭാവയന്തഃ ശ്രേയഃ പരമവാപ്സ്യഥ || 3-11||

ഇഷ്ടാൻഭോഗാൻഹി വോ ദേവാ ദാസ്യന്തേ യജ്ഞഭാവിതാഃ |
തൈർദത്താനപ്രദായൈഭ്യോ യോ ഭുക്തേ സ്തേന ഏവ സഃ || 3-12||

യജ്ഞശിഷ്ടാശിനഃ സന്തോ മുച്യന്തേ സർവകിൽബിഷൈഃ |
ഭുജന്തേ തേ ത്വഘം പാപാ യേ പചന്ത്യാത്മകാരണാത് || 3-13||

അന്നാദ്ഭവന്തി ഭൂതാനി പർജന്ത്യാദന്നസംഭവഃ |
യജ്ഞാദ്ഭവതി പർജന്ത്യാ യജ്ഞഃ കർമസമുദ്ഭവഃ || 3-14||

കർമ ബ്രഹ്മോദ്ഭവം വിദ്ധി ബ്രഹ്മാക്ഷരസമുദ്ഭവം |
തസ്മാത്സർവഗതം ബ്രഹ്മ നിത്യം യജ്ഞേ പ്രതിഷ്ഠിതം || 3-15||

ഏവം പ്രവർതിതം ചക്രം നാനവർതയതീഹ യഃ |
അഘായുരിന്ദ്രിയാരാമോ മോഘം പാർഥ സ ജീവതി || 3-16||

യസ്ത്യാത്മരതിരേവ സ്യാദാത്മതൃപ്തശ്ച മാനവഃ |
ആത്മന്യേവ ച സതുഷ്ടസ്തുസ്യ കാര്യം ന വിദ്യതേ || 3-17||

നൈവ തസ്യ കൃതേനാർഥോ നാകൃതേനേഹ കശ്ചന |
ന ചാസ്യ സർവഭൂതേഷു കശ്ചിദർഥവ്യപാശ്രയഃ || 3-18||

തസ്മാദസക്തഃ സതതം കാര്യം കർമ സമാചര |
അസക്തോ ഹ്യാചരൻകർമ പരമാപ്നോതി പുരുഷഃ || 3-19||

കർമണൈവ ഹി സംസിദ്ധിമാസ്ഥിതാ ജനകാദയഃ |
ലോകസങ്ഗ്രഹമേവാപി സമ്പശ്യൻകർതുമർഹസി || 3-20||

യദ്യാചരതി ശ്രേഷ്ഠസ്തുത്തദേവേതരോ ജനഃ |
സ യത്പ്രമാണം ക്ഷന്തേ ലോകസ്തദനുവർതതേ || 3-21||

ന മേ പാർഥാസ്തി കർതവ്യം ത്രിഷു ലോകേഷു കിഞ്ചന |
നാനവാപ്തമവാപ്തവ്യം വർത ഏവ ച കർമണി || 3-22||

യദി ഹൃഹം ന വർതേയം ജാതു കർമണ്യതന്ദ്രിതഃ |
മമ വർത്തമാനുവർതന്തേ മനുഷ്യാഃ പാർഥ സർവശഃ || 3-23||

ഉത്സീദേയുരിമേ ലോകാ ന കര്യാം കർമ ചേദഹം |
സങ്കരസ്യ ച കർതാ സ്യാമുപഹന്ത്യാമിമാഃ പ്രജാഃ || 3-24||

സക്താഃ കർമ്മണ്യവിദ്വാംസോ യഥാ കർവന്തി ഭാരത |
കര്യാദിദ്വാംസ്തഥാസക്തശ്ചികീർഷ്യന്തോകസങ്ഗ്രഹം || 3-25||

ന ബുദ്ധിഭേദം ജനയേദജ്ഞാനാം കർമ്മസങ്ഗിനാം |
ജോഷയേത്സർവകർമാണി വിദ്വാനൃക്തഃ സമാചരൻ || 3-26||

പ്രകൃതേഃ ക്രിയമാണാനി ഗുണൈഃ കർമാണി സർവശഃ |
അഹങ്കാരവിമുക്യാത്മാ കർതാഹമിതി മന്യതേ || 3-27||

തത്ത്വവിത്തു മഹാബാഹോ ഗുണകർമ്മവിഭാഗയോഃ |
ഗുണാ ഗുണേഷു വർത്തന്ത ഇതി മത്യാ ന സജ്ജതേ || 3-28||

പ്രകൃതേർഗുണസമുല്പാഃ സജ്ജന്തേ ഗുണകർമ്മസു |
താനക്രത്സുവിദോ മന്ദാൻക്രത്സുവിന വിചാലയേത് || 3-29||

മയി സർവാണി കർമാണി സംന്യസ്യായ്യാത്മചേതസാ |
നിരാശീർനിർമ്മമോ ഭൂത്യാ യുധ്യസ്വ വിഗതജ്വരഃ || 3-30||

യേ മേ മതമിദം നിത്യമനുതിഷ്ഠന്തി മാനവാഃ |
ശ്രദ്ധാവന്തോഽനസൂയന്തോ മുച്യന്തേ തേഽപി കർമ്മഭിഃ || 3-31||

യേ ത്വേതദഭ്യസൂയന്തോ നാനുതിഷ്ഠന്തി മേ മതം |
സർവജ്ഞാനവിമുക്യാംസ്താനിദ്ധി നഷ്ടാനചേതസഃ || 3-32||

സദൃശം ചേഷ്ടതേ സ്വസ്യാഃ പ്രകൃതേർജ്ഞാനവാന്പി |
പ്രകൃതിം യാന്തി ഭൂതാനി നിഗ്രഹഃ കിം കരിഷ്യതി || 3-33||

ഇന്ദ്രിയസ്യേന്ദ്രിയസ്യാർഥേ രാഗദ്വേഷൗ വ്യവസ്ഥിതൌ |
തയോർന വശമാഗച്ഛന്തൌ ഹ്യസ്യ പരിപന്ഥിനൌ || 3-34||

ശ്രോയാൻസ്വധർമ്മോ വിഗുണഃ പരധർമാത്സ്വനഷ്ടിതാത് |
സ്വധർമ്മേ നിധനം ശ്രോയഃ പരധർമ്മോ ഭയാവഹഃ || 3-35||

അർജ്ജുന ഉവാച |

അഥ കേന പ്രയുക്തോഽയം പാപം ചരതി പുരുഷഃ |
അനിച്ഛന്നപി വാർഷ്ണേയ ബലാദിവ നിയോജിതഃ || 3-36||

ശ്രീഭഗവാൻവാച |

കാമ ഏഷ ക്രോധ ഏഷ രജോഗുണസമുദ്ഭവഃ |
മഹാശനോ മഹാപാപ്മാ വിധ്യേനമിഹ വൈരിണം || 3-37||

ധൃമേനാബ്രിയതേ വഹ്നിര്യഥാദർശോ മലേന ച |
യഥോൽബേനാവൃതോ ഗർഭസ്തഥാ തേനേദമാവൃതം || 3-38||

ആവൃതം ജ്ഞാനമേതേന ജ്ഞാനിനോ നിത്യവൈരിണാ |
കാമരൂപേണ കൌന്തേയ ദൃഷ്ടരേണാനലേന ച || 3-39||

ഇന്ദ്രിയാണി മനോ ബുദ്ധിരസ്യാധിഷ്ഠാനമുച്യതേ |
ഏതൈർവിമോഹയത്യേഷ ജ്ഞാനമാവൃത്യ ദേഹിനം || 3-40||

തസ്മാത്ത്വമിന്ദ്രിയാണ്യാദൌ നിയംയ ഭരതർഷഭ |
പാപ്മാനം പ്രജഹി ഹ്യേനം ജ്ഞാനവിജ്ഞാനനാശനം || 3-41||

ഇന്ദ്രിയാണി പരാന്യാഹുരിന്ദ്രിയേഭ്യഃ പരം മനഃ |
മനസസ്തു പരാ ബുദ്ധിര്യോ ബുദ്ധേഃ പരതസ്തു സഃ || 3-42||

ഏവം ബുദ്ധേഃ പരം ബുദ്ധ്യാ സംസ്കൃത്യാത്മാനമാത്മനാ |
ജഹി ശത്രും മഹാബാഹോ കാമരൂപം ദുരാസദം || 3-43||

ഓം തത്സദിതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു
ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ
കർമയോഗോ നാമ തൃതീയോഽധ്യായഃ || 3 ||

അഥ ചതുർഥോഽധ്യായഃ | ജ്ഞാനകർമസംന്യാസയോഗഃ

ശ്രീഭഗവാൻവാച |

ഇമം വിവസ്വതേ യോഗം പ്രോക്തവാനഹമവ്യയം |
വിവസ്വാൻമനവേ പ്രാഹ മനുരിക്ഷ്യാകവേബ്രവീത് || 4-1||

ഏവം പരമ്പരാപ്രാപ്തമിമം രാജർഷയോ വിദുഃ |
സ കാലേനേഹ മഹതാ യോഗോ നഷ്ടഃ പരന്തപ || 4-2||

സ ഏവായം മയാ തേദ്യ യോഗഃ പ്രോക്തഃ പുരാതനഃ |
ഭക്തോസി മേ സഖാ ചേതി രഹസ്യം ഹ്യേതദൃത്തമം || 4-3||

അർജുന ഉവാച |

അപരം ഭവതോ ജൻമ പരം ജൻമ വിവസ്വതഃ |
കഥമേതദിജാനീയാം ത്വമാദൗ പ്രോക്തവാനിതി || 4-4||

ശ്രീഭഗവാനുവാച |

ബഹുനി മേ വ്യതിതാനി ജൻമാനി തവ ചാർജുന |
താന്യഹം വേദ സർവ്വാനി ന ത്വം വേതഥ പരന്തപ || 4-5||

അജോപി സന്നവ്യയാത്മാ ഭൂതാനാമീശ്വരോപി സൻ |
പ്രകൃതിം സ്വാമധിഷ്ഠായ സംഭവായാത്മമായയാ || 4-6||

യദാ യദാ ഹി ധർമസ്യ ഗ്ലാനിർഭവതി ഭാരത |
അഭ്യുത്ഥാനമധർമസ്യ തദാത്മാനം സൃജായഹം || 4-7||

പരിത്രാണായ സാധുനാം വിനാശായ ച ദുഷ്ടതാം |
ധർമസംസ്ഥാപനാർഥായ സംഭവാമി യുഗേ യുഗേ || 4-8||

ജൻമ കർമ ച മേ ദിവ്യമേവം യോ വേത്തി തത്ത്വതഃ |
ത്യക്ത്വാ ദേഹം പുനർജൻമ നൈതി മാമേതി സോർജുന || 4-9||

വീതരാഗഭയക്രോധാ മൻമയാ മാമുപാശ്രിതാഃ |
ബഹവോ ജ്ഞാനതപസാ പുതാ മദ്ഭാവമാഗതാഃ || 4-10||

യേ യഥാ മാം പ്രപദ്യന്തേ താംസ്തമൈവ ഭജായഹം |
മമ വർത്താനവർതന്തേ മനുഷ്യാഃ പാർഥ സർവശഃ || 4-11||

കാക്ഷ്ണതഃ കർമണാം സിദ്ധിം യജന്ത ഇഹ ദേവതാഃ |
ക്ഷിപ്രം ഹി മാനുഷേ ലോകേ സിദ്ധിർഭവതി കർമജാ || 4-12||

ചാതുർവർണ്യം മയാ സൃഷ്ടം ഗുണകർമവിഭാഗശഃ |
തസ്യ കർതാരമപി മാം വിധ്യകർതാരമവ്യയം || 4-13||

ന മാം കർമാണി ലിമ്പന്തി ന മേ കർമഫലേ സ്പഹാ |

ഇതി മാം യോഭിജാനാതി കർമ്മഭീന സ ബധ്യതേ || 4-14||

ഏവം ജ്ഞാത്യാ കൃതം കർമ്മ പൂർവൈരപി മുമുക്ഷുഭിഃ |
കുരു കർമ്മൈവ തസ്സാന്ത്വം പൂർവൈഃ പൂർവതരം കൃതം || 4-15||

കിം കർമ്മ കിമകർമ്മേതി കവയോപ്യത്ര മോഹിതാഃ |
തത്തേ കർമ്മ പ്രവക്ഷ്യാമി യജ്ഞാത്യാ മോക്ഷ്യസ്യേശ്ചാത് || 4-16||

കർമ്മണോ ഹൃപി ബോദ്ധവ്യം ബോദ്ധവ്യം ച വികർമ്മണഃ |
അകർമ്മണശ്ച ബോദ്ധവ്യം ഗഹനാ കർമ്മണോ ഗതിഃ || 4-17||

കർമ്മണ്യകർമ്മ യഃ പശ്യേദകർമ്മണി ച കർമ്മ യഃ |
സ ബുദ്ധിമാൻമനുഷ്യേഷു സ യുക്തഃ കൃത്സുകർമ്മകൃത് || 4-18||

യസ്യ സർവേ സമാരംഭാഃ കാമസങ്കൽപവർജിതാഃ |
ജ്ഞാനാഗ്നിദഗ്ധകർമ്മാണം തമാഹുഃ പണ്ഡിതം ബുധാഃ || 4-19||

ത്യക്ത്വാ കർമ്മഫലാസങ്ഗം നിത്യതൃപ്തോ നിരാശ്രയഃ |
കർമ്മണ്യഭിപ്രവൃത്തോപി നൈവ കിഞ്ചിത്കരോതി സഃ || 4-20||

നിരാശീര്യതചിത്താന്തമാ ത്യക്തസർവപരിഗ്രഹഃ |
ശാരീരം കേവലം കർമ്മ കർവന്നാപ്നോതി കിൽബിഷം || 4-21||

യദുച്ഛാലാഭസമ്മുഷ്ടോ ദ്വന്ദ്വാതീതോ വിമത്സരഃ |
സമഃ സിദ്ധാവസിദ്ധൌ ച കൃത്യാപി ന നിബധ്യതേ || 4-22||

ഗതസങ്ഗസ്യ മുക്തസ്യ ജ്ഞാനാവസ്ഥിതചേതസഃ |
യജ്ഞായാചരതഃ കർമ്മ സമഗ്രം പ്രവിലീയതേ || 4-23||

ബ്രഹ്മാർപണം ബ്രഹ്മ ഹവിർബ്രഹ്മാഗൌ ബ്രഹ്മണാ ഹുതം |
ബ്രഹ്മൈവ തേന ഗന്തവ്യം ബ്രഹ്മകർമ്മസമാധിനാ || 4-24||

ദൈവമേവാപരേ യജ്ഞം യോഗിനഃ പര്യുപാസതേ |
ബ്രഹ്മാഗ്നാവപരേ യജ്ഞം യജ്ഞൈവോപജ്ജഹ്വതി || 4-25||

ശ്രോത്രാദീനീന്ദ്രിയാണ്യന്യേ സംയമാഗ്നിഷു ജ്ജഹ്വതി |
ശബ്ദാദീനഗ്നിഷയാനന്യ ഇന്ദ്രിയാഗ്നിഷു ജ്ജഹ്വതി || 4-26||

സർവാണീന്ദ്രിയകർമാണി പ്രാണകർമാണി ചാപരേ ।
ആത്മസംയമയോഗാഗൌൗ ജുഹ്വതി ജ്ഞാനദീപിതേ ॥ 4-27॥

ദ്രവ്യയജ്ഞാസ്തപോയജ്ഞാ യോഗയജ്ഞാസ്തഥാപരേ ।
സ്വാധ്യായജ്ഞാനയജ്ഞാശ്ച യതഃ സംശിതവ്രതാഃ ॥ 4-28॥

അപാനേ ജുഹ്വതി പ്രാണം പ്രാണേപാനം തഥാപരേ ।
പ്രാണാപാനഗതീ ഭുദ്ധ്യാ പ്രാണായാമപരായണാഃ ॥ 4-29॥

അപരേ നിയതാഹാരാഃ പ്രാണാൻപ്രാണേഷു ജുഹ്വതി ।
സർവ്വേപ്യേതേ യജ്ഞവിദോ യജ്ഞക്ഷപിതകൽമഷാഃ ॥ 4-30॥

യജ്ഞശിഷ്യാമൃതഭുജോ യാന്തി ബ്രഹ്മ സനാതനം ।
നായം ലോകോസ്ത്വയജ്ഞസ്യ കതോന്യഃ കരുസത്ഥമ ॥ 4-31॥

ഏവം ബഹുവിധാ യജ്ഞാ വിതതാ ബ്രഹ്മണോ മുഖേ ।
കർമ്മജാനിദ്ധി താൻസർവാനേവം ജ്ഞാത്യാ വിമോക്ഷ്യന്തേ ॥ 4-32॥

ശ്രോയാദ്രവ്യമയാദ്യജ്ഞാജ്ഞാനയജ്ഞഃ പരന്തപ ।
സർവം കർമാഖിലം പാർഥ ജ്ഞാനേ പരിസമാപ്യതേ ॥ 4-33॥

തദ്വിദ്ധി പ്രണിപാതേന പരിപ്രശ്നേന സേവയാ ।
ഉപദേക്ഷ്യന്തി തേ ജ്ഞാനം ജ്ഞാനിനസ്തുത്വദർശിനഃ ॥ 4-34॥

യജ്ഞാത്യാ ന പുനർമോഹമേവം യാസ്യസി പാണ്ഡവ ।
യേന ഭൂതാന്യശേഷേണ ദ്രക്ഷ്യസ്യാത്മന്യഥോ മയി ॥ 4-35॥ var അശേഷാഃ

അപി ചേദസി പാപേഭ്യഃ സർവേഭ്യഃ പാപകൃത്തമഃ ।
സർവം ജ്ഞാനപ്ലവേനൈവ വൃജിനം സന്തരിഷ്യസി ॥ 4-36॥

യഥൈധാംസി സമീദ്ധോഽഗ്നിർഭസ്മസാത്കരുതേർജുന ।
ജ്ഞാനാഗ്നിഃ സർവകർമാണി ഭസ്മസാത്കരുതേ തഥാ ॥ 4-37॥

ന ഹി ജ്ഞാനേന സദൃശം പവിത്രമിഹ വിദ്യതേ ।
തത്സ്വയം യോഗസംസിദ്ധഃ കാലേനാത്മനി വിന്ദതി ॥ 4-38॥

ശ്രദ്ധാവാഽല്ലഭതേ ജ്ഞാനം തത്പരഃ സംയതേന്ദ്രിയഃ ।
ജ്ഞാനം ലബ്ധ്യാ പരാം ശാന്തിമചിരേണാധിഗച്ഛതി ॥ 4-39॥

അജ്ഞാശ്ചാശ്രുദ്യാനശ്ച സംശയാത്മാ വിനശ്യതി |
നായം ലോകോക്തീ ന പരോ ന സുഖം സംശയാത്മനഃ || 4-40 ||

യോഗസംന്യസ്തുകർമാണം ജ്ഞാനസഞ്ചിനസംശയം |
ആത്മവന്തം ന കർമാണി നിബധ്ന്തി ധനഞ്ജയ || 4-41 ||

തസ്മാദജ്ഞാനസംഭ്രൂതം ഹൃത്ഥം ജ്ഞാനാസിനാത്മനഃ |
ഹരിത്ത്വനം സംശയം യോഗമാതിഷ്ഠോത്തിഷ്ഠ ഭാരത || 4-42 ||

ഓം തത്സദിതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു
ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ
ജ്ഞാനകർമ്മസംന്യാസയോഗോ നാമ ചതുർഥോഽധ്യായഃ || 4 ||

അഥ പഞ്ചമോഽധ്യായഃ | സംന്യാസയോഗഃ

അർജുന ഉവാച |

സംന്യാസം കർമ്മണാം കൃഷ്ണ പുനര്യോഗം ച ശംസസി |
യച്ഛ്രേയ ഏതയോരേകം തന്മേ ബ്രൂഹി സുനിശ്ചിതം || 5-1 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച |

സംന്യാസഃ കർമ്മയോഗശ്ച നിഃശ്രേയസകരാവൃഢൌ |
തയോസ്തു കർമ്മസംന്യാസാത്കർമ്മയോഗോ വിശിഷ്യതേ || 5-2 ||

ജ്ഞായഃ സ നിത്യസംന്യാസീ യോ ന ദ്വേഷ്ടി ന കാക്ഷതി |
നിർദ്വന്ദ്വോ ഹി മഹാബാഹോ സുഖം ബന്ധാത്പ്രമുച്യതേ || 5-3 ||

സാങ്ഖ്യയോഗൌ പൃഥഗ്ബാലാഃ പ്രവദന്തി ന പണ്ഡിതാഃ |
ഏകമപ്യാസ്ഥിതഃ സംയഗ്ദ്ധയോർവിന്ദതേ ഫലം || 5-4 ||

യത്സാങ്ഖ്യൈഃ പ്രാപ്യതേ സ്ഥാനം തദ്യോഗൈരപി ഗഃയതേ |
ഏകം സാങ്ഖ്യം ച യോഗം ച യഃ പശ്യതി സ പശ്യതി || 5-5 ||

സംന്യാസസ്തു മഹാബാഹോ ദുഃഖമാപ്തമയോഗതഃ |
യോഗയുക്തോ മുനിർബ്രഹ്മ നചിരേണാധിഗച്ഛതി || 5-6 ||

യോഗയുക്തോ വിശുദ്ധാത്മാ വിജിതാത്മാ ജിതേന്ദ്രിയഃ |
സർവഭൂതാത്മഭൂതാത്മാ കർവന്നപി ന ലിപ്യതേ || 5-7||

നൈവ കിഞ്ചിത്കരോമീതി യുക്തോ മന്യേത തത്ത്വവിത് |
പശ്യത്ശൃണോൻസ്പൃശഞ്ജിപ്രന്നശ്നൻഗച്ഛൻസ്വപത്ശ്വസൻ || 5-8||

പ്രലപന്വിസൃജൻഗൃഹ്ണന്നൻമിഷന്നിമിഷന്നപി |
ഇന്ദ്രിയാണീന്ദ്രിയാർഥേഷു വർത്തത ഇതി ധാരയൻ || 5-9||

ബ്രഹ്മണ്യാധായ കർമാണി സങ്ഗം ത്യക്ത്വാ കരോതി യഃ |
ലിപ്യതേ ന സ പാപേന പദ്മപത്രമിവാംഭസോ || 5-10||

കായേന മനസാ ബുദ്ധ്യാ കേവലൈരിന്ദ്രിയൈരപി |
യോഗിനഃ കർമ കർവന്തി സങ്ഗം ത്യക്ത്വാത്മശുദ്ധയേ || 5-11||

യുക്തഃ കർമഫലം ത്യക്ത്വാ ശാന്തിമാപ്നോതി നൈഷ്ഠികീം |
അയുക്തഃ കാമകാരേണ ഫലേ സക്തോ നിബധ്യതേ || 5-12||

സർവകർമാണി മനസാ സംന്യസ്യാന്തേ സുഖം വശീ |
നവദ്വാരേ പുരേ ദേഹീ നൈവ കർവന്ന കാരയൻ || 5-13||

ന കർതൃത്വം ന കർമാണി ലോകസ്യ സൃജതി പ്രഭുഃ |
ന കർമഫലസംയോഗം സ്വഭാവസ്തു പ്രവർത്തതേ || 5-14||

നാദത്തേ കസ്യചിത്പാപം ന ചൈവ സുകൃതം വിഭുഃ |
അജ്ഞാനേനാവൃതം ജ്ഞാനം തേന മുഹൂന്തി ജന്തവഃ || 5-15||

ജ്ഞാനേന തു തദജ്ഞാനം യേഷാം നാശിതമാത്മനഃ |
തേഷാമാദിത്യവജ്ജ്ഞാനം പ്രകാശയതി തത്പരം || 5-16||

തദ്ബുദ്ധയസ്തദാത്മാനസ്തന്നിഷ്ടാസ്തത്പരായണാഃ |
ഗച്ഛന്ത്യപുനരാവൃത്തിം ജ്ഞാനനിർധൂതകൽമഷാഃ || 5-17||

വിദ്യാവിനയസമ്പന്നേ ബ്രാഹ്മണേ ഗവി ഹസ്തിനി |
ശൂനി ചൈവ ശ്വപാകേ ച പണ്ഡിതാഃ സമദർശിനഃ || 5-18||

ഇഹൈവ തൈർജിതഃ സർഗോ യേഷാം സാംയേ സ്ഥിതം മനഃ |
നിർദോഷം ഹി സമം ബ്രഹ്മ തസ്മാദ് ബ്രഹ്മണി തേ സ്ഥിതാഃ || 5-19||

ന പ്രഹൃഷ്യേത്പ്രിയം പ്രാപ്യ നോദിജേത്പ്രാപ്യ ചാപ്രിയം |
സ്ഥിരബുദ്ധിരസമ്മൂഢോ ബ്രഹ്മവിദ് ബ്രഹ്മണി സ്ഥിതഃ || 5-20 ||

ബാഹ്യസ്തർശേഷസക്താത്മാ വിന്ദത്യാത്മനി യത്സുഖം |
സ ബ്രഹ്മയോഗയുക്താത്മാ സുഖമക്ഷയമശ്ലതേ || 5-21 ||

യേ ഹി സംസ്തർശജാ ഭോഗാ ദുഃഖയോനയ ഏവ തേ |
ആദ്യന്തവന്തഃ കൌന്തേയ ന തേഷു രമതേ ബുധഃ || 5-22 ||

ശക്തോതീഹൈവ യഃ സോഢ്യം പ്രാക്ശരീരവിമോക്ഷണാത് |
കാമക്രോധോദ്ഭവം വേഗം സ യുക്തഃ സ സുഖീ നരഃ || 5-23 ||

യോഽന്തഃസുഖോഽന്തരാമസ്തഥാന്തർജ്യോതിരേവ യഃ |
സ യോഗീ ബ്രഹ്മനിർവാണം ബ്രഹ്മഭൂതോഽധിഗച്ഛതി || 5-24 ||

ലഭന്തേ ബ്രഹ്മനിർവാണമൃഷയഃ ക്ഷീണകൽമഷാഃ |
ഹിന്നദ്വൈധാ യതാത്മാനഃ സർവഭൂതഹിതേ രതാഃ || 5-25 ||

കാമക്രോധവിയുക്താനാം യതീനാം യതചേതസാം |
അഭിതോ ബ്രഹ്മനിർവാണം വർത്തതേ വിദിതാത്മനാം || 5-26 ||

സ്തർശാൻകൃത്യാ ബഹിർബാഹ്യാംശ്ചക്ഷുശ്ചൈവാനന്തരേ ഭൂവോഃ |
പ്രാണാപാനൌ സമൌ കൃത്യാ നാസാഭ്യന്തരചാരിണൌ || 5-27 ||

യതേന്ദ്രിയമനോബുദ്ധിർമുനിർമോക്ഷപരായണഃ |
വിഗതേഷ്ചാഭയക്രോധോ യഃ സദാ മുക്ത ഏവ സഃ || 5-28 ||

ഭോക്താരം യജ്ഞതപസാം സർവലോകമഹേശ്വരം |
സുഹൃദം സർവഭൂതാനാം ജ്ഞാത്യാ മാം ശാന്തിമുച്ഛതി || 5-29 ||

ഓം തത്സദിതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷതു
ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ
സംന്യാസയോഗോ നാമ പഞ്ചമോഽധ്യായഃ || 5 ||

അഥ ഷഷ്ഠോഽധ്യായഃ | ആത്മസംയമയോഗഃ

ശ്രീഭഗവാൻവാച |

അനാശ്രിതഃ കർമ്മഫലം കാര്യം കർമ്മ കരോതി യഃ |
സ സംന്യാസീ ച യോഗീ ച ന നിരഗ്നിർന ചാക്രിയഃ || 6-1||

യം സംന്യാസമിതി പ്രാഹുര്യോഗം തം വിദ്ധി പാണ്ഡവ |
ന ഹ്യസംന്യസ്തസങ്കൽപോ യോഗീ ഭവതി കശ്ചന || 6-2||

ആരുരുക്ഷോർമുനേര്യോഗം കർമ്മ കാരണമുച്യതേ |
യോഗാഭ്രൂഢസ്യ തസ്യൈവ ശമഃ കാരണമുച്യതേ || 6-3||

യദാ ഹി നേന്ദ്രിയാർഥേഷു ന കർമ്മസ്വന്ദഷജ്ജതേ |
സർവസങ്കൽപസംന്യാസീ യോഗാഭ്രൂഢസ്തദോച്യതേ || 6-4||

ഉദ്ധരേദാത്മനാത്മാനം നാത്മാനമവസാദയേത് |
ആത്മൈവ ഹ്യാത്മനോ ബന്ധുരാത്മൈവ രിപുരാത്മനഃ || 6-5||

ബന്ധുരാത്മാത്മനസ്തസ്യ യേനാത്മൈവാത്മനാ ജിതഃ |
അനാത്മനസ്തു ശത്രുത്വേ വർത്തേതാത്മൈവ ശത്രുവത് || 6-6||

ജിതാത്മനഃ പ്രശാന്തസ്യ പരമാത്മാ സമാഹിതഃ |
ശീതോഷ്ണസുഖദുഃഖേഷു തഥാ മാനാപമാനയോഃ || 6-7||

ജ്ഞാനവിജ്ഞാനതൃപ്താത്മാ കൂടസ്ഥോ വിജിതേന്ദ്രിയഃ |
യുക്ത ഇത്യുച്യതേ യോഗീ സമലോഷ്ടാശ്കാഞ്ചനഃ || 6-8||

സുഹൃൻമിത്രാര്യദാസീനമധ്യസ്ഥദ്വേഷ്യബന്ധുഷു |
സാധുഷ്വപി ച പാപേഷു സമബുദ്ധിർവിശിഷ്യതേ || 6-9||

യോഗീ യുജ്ജീത സതതമാത്മാനം രഹസി സ്ഥിതഃ |
ഏകാകീ യതചിത്താത്മാ നിരാശീരപരിഗ്രഹഃ || 6-10||

ശുചൌ ദേശേ പ്രതിഷ്ഠാപ്യ സ്ഥിരമാസനമാത്മനഃ |
നാത്യക്ലിതം നാതിനീചം ചൈലാജിനകുശോത്തരം || 6-11||

തത്രൈകാഗ്രം മനഃ കൃത്വാ യതചിത്തേന്ദ്രിയക്രിയഃ |
ഉപവിശ്യാസനേ യുജ്ജ്യാദ്യോഗമാത്മവിശുദ്ധയേ || 6-12||

സമം കായശിരോഗ്രീവം ധാരയന്നചലം സ്ഥിരഃ |

സന്ദ്രേക്ഷ്യ നാസികാഗ്രം സ്വം ദിശശ്യാനവലോകയൻ || 6-13||

പ്രശാന്താത്മാ വിഗതഭീർബ്രഹ്മചാരിവ്രതേ സ്ഥിതഃ |
മനഃ സംയംയ മച്ചിന്തോ യുക്ത ആസീത മത്പരഃ || 6-14||

യുജ്ജനേവം സദാത്മാനം യോഗീ നിയതമാനസഃ |
ശാന്തിം നിർവാണപരമാം മത്സംസ്ഥാമധിഗച്ഛതി || 6-15||

നാത്യശ്നതസ്തു യോഗോഽസ്തി ന ചൈകാന്തമനശ്ശതഃ |
ന ചാതിസ്വപ്നശീലസ്യ ജാഗ്രതോ നൈവ ചാർജ്ജന || 6-16||

യുക്താഹാരവിഹാരസ്യ യുക്തചേഷ്ടസ്യ കർമസു |
യുക്തസ്വപ്നാവബോധസ്യ യോഗോ ഭവതി ഭുഖഹാ || 6-17||

യദാ വിനിയതം ചിത്തമാത്മന്യേവാവതിഷ്ഠതേ |
നിഃസ്വഹഃ സർവകാമേഭ്യോ യുക്ത ഇത്യുച്യതേ തദാ || 6-18||

യഥാ ദീപോ നിവാതസ്ഥോ നേങ്ഗതേ സോപമാ സ്മൃതാ |
യോഗിനോ യതചിത്തസ്യ യുജ്ജതോ യോഗമാത്മനഃ || 6-19||

യത്രോപരമതേ ചിത്തം നിരുദ്ധം യോഗസേവയാ |
യത്ര ചൈവാത്മനാത്മാനം പശ്യന്നാത്മനി ഉഷ്യതി || 6-20||

സുഖമാത്യന്തികം യത്തദ് ബുദ്ധിഗ്രാഹ്യമതീന്ദ്രിയം |
വേത്തി യത്ര ന ചൈവായം സ്ഥിതശ്ചലതി തത്പ്രതഃ || 6-21||

യം ലബ്ധ്യാ ചാപരം ലാഭം മന്യതേ നാധികം തതഃ |
യസ്മിൻസ്ഥിതോ ന ഭുഖേന ഗുരൂണാപി വിചാല്യതേ || 6-22||

തം വിദ്യാദ് ഭുഖസംയോഗവിയോഗം യോഗസംജ്ഞിതം |
സ നിശ്ചയേന യോക്തവ്യോ യോഗോഽനിർവിണ്ണചേതസാ || 6-23||

സങ്കൽപപ്രഭവാൻകാമാംസ്കൃത്യാ സർവാനശേഷതഃ |
മനസൈവേന്ദ്രിയഗ്രാമം വിനിയംയ സമന്തതഃ || 6-24||

ശന്നൈഃ ശന്നൈരപരമേദ് ബുദ്ധ്യാ ധൃതിഗൃഹീതയാ |
ആത്മസംസ്ഥം മനഃ കൃത്യാ ന കിഞ്ചിദപി ചിന്തയേത് || 6-25||

യതോ യതോ നിശ്ചരതി മനശ്ചഞ്ചലമസ്ഥിരം ।
തതസ്തതോ നിയംയൈതദാത്മന്യേവ വശം നയേത് ॥ 6-26॥

പ്രശാന്തമനസം ഹ്യേനം യോഗിനം സുഖമുത്തമം ।
ഉപൈതി ശാന്തരജസം ബ്രഹ്മഭൂതമകൽമഷം ॥ 6-27॥

യുജ്ജനേവം സദാത്മാനം യോഗീ വിഗതകൽമഷഃ ।
സുഖേന ബ്രഹ്മസംസ്ഥിർശമത്യന്തം സുഖമശ്ലതേ ॥ 6-28॥

സർവഭൂതസ്ഥമാത്മാനം സർവഭൂതാനി ചാത്മനി ।
ഈക്ഷതേ യോഗയുക്താത്മാ സർവത്ര സമദർശനഃ ॥ 6-29॥

യോ മാം പശ്യതി സർവത്ര സർവം ച മയി പശ്യതി ।
തസ്യാഹം ന പ്രണശ്യാമി സ ച മേ ന പ്രണശ്യതി ॥ 6-30॥

സർവഭൂതസ്ഥിതം യോ മാം ജ്ഞത്യേകത്വമാസ്ഥിതഃ ।
സർവഥാ വർതമാനോഽപി സ യോഗീ മയി വർതതേ ॥ 6-31॥

ആത്മൗഘംയേന സർവത്ര സമം പശ്യതി യോർജ്ജുന ।
സുഖം വാ യദി വാ ദുഃഖം സ യോഗീ പരമോ മതഃ ॥ 6-32॥

അർജ്ജുന ഉവാച ।

യോഽയം യോഗസ്ത്വയാ പ്രോക്തഃ സാംയേന മധുസൂദന ।
ഏതസ്യാഹം ന പശ്യാമി ചഞ്ചലത്യാത്മിതിം സ്ഥിരാം ॥ 6-33॥

ചഞ്ചലം ഹി മനഃ കൃഷ്ണ പ്രമാമി ബലവദ് ദൃഢം ।
തസ്യാഹം നിഗ്രഹം മന്യേ വായോരിവ സുദുഷ്കരം ॥ 6-34॥

ശ്രീഭഗവാൻവാച ।

അസംശയം മഹാബാഹോ മനോ ദുർനിഗ്രഹം ചലം ।
അഭ്യാസേന തു കൌന്തേയ വൈരാഗ്യേണ ച ഗൃഹ്യതേ ॥ 6-35॥

അസംയതാത്മനാ യോഗോ ദുഷ്ടാപ ഇതി മേ മതിഃ ।
വശ്യാത്മനാ തു യതതാ ശക്യോഽവാപ്തമുപായതഃ ॥ 6-36॥

അർജ്ജുന ഉവാച ।

അയതിഃ ശ്രദ്ധയോപേതോ യോഗാച്ചലിതമാനസഃ |
അപ്രാപ്യ യോഗസംസിദ്ധിം കാം ഗതിം കൃഷ്ണ ഗച്ഛതി || 6-37||

കച്ചിന്നോഭയവിഭ്രഷ്ടശ്ചിന്നാഭ്രമിവ നശ്യതി |
അപ്രതിഷ്ഠോ മഹാബാഹോ വിമുദ്ധോ ബ്രഹ്മണഃ പഥി || 6-38||

ഏതൻമേ സംശയം കൃഷ്ണ ഛേദന്തുമർഹസ്യശേഷതഃ |
ത്വദന്യഃ സംശയസ്യാസ്യ ഛേദതാ ന ഹ്യപപദ്യതേ || 6-39||

ശ്രീഭഗവാൻവാച |

പാർഥ നൈവേഹ നാമത്ര വിനാശസ്തസ്യ വിദ്യതേ |
ന ഹി കല്യാണകൃത്കശ്ചിദ് ഭൂർഗതിം താത ഗച്ഛതി || 6-40||

പ്രാപ്യ പുണ്യകൃതാം ലോകാനുഷിത്വാ ശാശ്വതീഃ സമാഃ |
ശുചീനാം ശ്രീമതാം ഗേഹേ യോഗഭ്രഷ്ടോഭിജായതേ || 6-41||

അഥവാ യോഗിനാമേവ കലേ ഭവതി ധീമതാം |
ഏതദ്ധി ഭൂതേരം ലോകേ ജൻമ യദീദൃശം || 6-42||

തത്ര തം ബുദ്ധിസംയോഗം ലഭതേ പൌർവദേഹികം |
യതതേ ച തതോ ഭൂയഃ സംസിദ്ധൌ കരുനന്ദന || 6-43||

പൂർവാഭ്യാസേന തേനൈവ ഹ്രിയതേ ഹ്യവശോപി സഃ |
ജിജ്ഞാസുരപി യോഗസ്യ ശബ്ദബ്രഹ്മാതിവർത്തതേ || 6-44||

പ്രയത്താദ്യതമാനസ്തു യോഗീ സംശ്രദ്ധകിൽബിഷഃ |
അനേകജൻമസംസിദ്ധസ്തതോ യാതി പരാം ഗതിം || 6-45||

തപസ്യിഭ്യോപി കോ യോഗീ ജ്ഞാനിഭ്യോപി മതോപി കഃ |
കർമ്മിഭ്യശ്ചാപി കോ യോഗീ തസ്മാദ്യോഗീ ഭവാർജുന || 6-46||

യോഗിനാമപി സർവേഷാം മദ്ഗതേനാന്തരാത്മനാ |
ശ്രദ്ധാവാൻഭജതേ യോ മാം സ മേ യുക്തതമോ മതഃ || 6-47||

ഓം തത്സദിതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു
ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ

ആത്മസംയമയോഗോ നാമ ഷഷ്ഠോഽധ്യായഃ || 6||

അഥ സപ്തമോഽധ്യായഃ | ജ്ഞാനവിജ്ഞാനയോഗഃ

ശ്രീഭഗവാൻവാച |

മയ്യാസക്തമനഃ പാർഥ യോഗം യുജ്ജൻമദാശ്രയഃ |

അസംശയം സമഗ്രം മാം യഥാ ജ്ഞാസ്യസി തച്ഛൗ || 7-1||

ജ്ഞാനം തേഹം സവിജ്ഞാനമിദം വക്ഷ്യാംയശേഷതഃ |

യജ്ജ്ഞാത്യാ നേഹ ഭൂയോഽന്യജ്ജ്ഞാതവ്യമവശിഷ്യതേ || 7-2||

മനുഷ്യാണാം സഹസ്രേഷു കശ്ചിദ്യതതി സിദ്ധയേ |

യതതാമപി സിദ്ധാനാം കശ്ചിൻമാം വേത്തി തത്ത്വതഃ || 7-3||

ഭൂമിരാപോഽനലോ വായുഃ ഖം മനോ ബുദ്ധിരേവ ച |

അഹങ്കാര ഇതീയം മേ ഭിന്നാ പ്രകൃതിരഷ്ടയാ || 7-4||

അപരേയമിതസ്ത്വന്യാം പ്രകൃതിം വിദ്ധി മേ പരാം |

ജീവഭൂതാം മഹാബാഹോ യയേദം ധാര്യതേ ജഗത് || 7-5||

ഏതദ്യോനീനി ഭൂതാനി സർവാണീത്യപധാരയ |

അഹം കൃത്സ്യസ്യ ജഗതഃ പ്രഭവഃ പ്രലയസ്തഥാ || 7-6||

മത്തഃ പരതരം നാന്യത്കിഞ്ചിദസ്തി ധനഞ്ജയ |

മയി സർവമിദം പ്രോതം സുത്രേ മണിഗണാ ഇവ || 7-7||

രസോഽഹമപ്ല കൌന്തേയ പ്രഭാസ്മി ശശിസൂര്യയോഃ |

പ്രണവഃ സർവവേദേഷു ശബ്ദഃ ഖേ പൌരൂഷം നൃഷ്യ || 7-8||

പുണ്യോ ഗന്ധഃ പൃഥിവ്യാം ച തേജശ്ചാസ്മി വിഭാവസൌ |

ജീവനം സർവഭൂതേഷു തപശ്ചാസ്മി തപസ്യിഷ്യ || 7-9||

ബീജം മാം സർവഭൂതാനാം വിദ്ധി പാർഥ സനാതനം |

ബുദ്ധിർബുദ്ധിമതാമസ്മി തേജസ്തേജസ്യിനാമഹം || 7-10||

ബലം ബലവതാം ചാഹം കാമരാഗവിവർജിതം |

ധർമാവിരജോ ഭൂതേഷു കാമോഽസ്മി ഭരതർഷഭ || 7-11||

യേ ചൈവ സാത്തപിക്വ ഭാവോ രാജസാസ്താമസാശ്ച യേ |
മത്ത ഏവേതി താനപിദ്ധി ന ത്വഹം തേഷു തേ മയി || 7-12||

ത്രിഭിർഗുണമയൈർഭാവൈരേഭിഃ സർവമിദം ജഗത് |
മോഹിതം നാഭിജാനാതി മാമേഭ്യഃ പരമവ്യയം || 7-13||

ദൈവീ ഹ്യേഷാ ഗുണമയീ മമ മായാ ദുരത്യയാ |
മാമേവ യേ പ്രപദ്യന്തേ മായാമേതാം തരന്തി തേ || 7-14||

ന മാം ദുഷ്ടതിനോ മൂഢാഃ പ്രപദ്യന്തേ നരാധമാഃ |
മായയാപഹൃതജ്ഞാനാ ആസുരം ഭാവമാശ്രിതാഃ || 7-15||

ചതുർവിധാ ഭജന്തേ മാം ജനാഃ സുകൃതിനോർജ്ജുന |
ആർതോ ജിജ്ഞാസുരർഥാർഥീ ജ്ഞാനീ ച ഭരതർഷഭ || 7-16||

തേഷാം ജ്ഞാനീ നിത്യയുക്ത ഏകഭക്തിർവിശിഷ്യതേ |
പ്രിയോ ഹി ജ്ഞാനീനോഽത്യർഥമഹം സ ച മമ പ്രിയഃ || 7-17||

ഉദാരാഃ സർവ ഏവൈതേ ജ്ഞാനീ ത്യാഗൈരവ മേ മതം |
ആസ്ഥിതഃ സ ഹി യുക്താത്മാ മാമേവാന്തമാം ഗതിം || 7-18||

ബഹുനാം ജൻമനാമന്തേ ജ്ഞാനവാൻമാം പ്രപദ്യതേ |
വാസുദേവഃ സർവമിതി സ മഹാത്മാ സുദുഃഃ || 7-19||

കാമൈസ്തൈസ്തൈർഹൃതജ്ഞാനാഃ പ്രപദ്യന്തേഽന്യദേവതാഃ |
തം തം നിയമമാസ്ഥായ പ്രകൃത്യാ നിയതാഃ സ്വയാ || 7-20||

യോ യോ യാം യാം തനം ഭക്തഃ ശ്രദ്ധയാർചിതുമിച്ഛതി |
തസ്യ തസ്യാചലാം ശ്രദ്ധാം താമേവ വിദയാംയഹം || 7-21||

സ തയാ ശ്രദ്ധയാ യുക്തസ്തസ്യാരാധനമീഹതേ |
ലഭതേ ച തതഃ കാമാൻമയൈവ വിഹിതാൻഹി താൻ || 7-22||

അന്തവത്തു ഫലം തേഷാം തദ്ഭവത്യൽപമേധസാം |
ദേവാന്ദേവയജോ യാന്തി മദ്ഭക്താ യാന്തി മാമപി || 7-23||

അവ്യക്തം വ്യക്തിമാപനം മന്യന്തേ മാമബുദ്ധയഃ |

പരം ഭാവമജാനന്തോ മമാവ്യയമനന്തമം || 7-24||

നാഹം പ്രകാശഃ സർവസ്യ യോഗമായാസമാവൃതഃ |
മൂഢോഽയം നാഭിജാനാതി ലോകോ മാമജമവ്യയം || 7-25||

വേദാഹം സമതീതാനി വർത്തമാനാനി ചാർജ്ജന |
ഭവിഷ്യാണി ച ഭൂതാനി മാം തു വേദ ന കശ്ചന || 7-26||

ഇച്ഛാദ്വേഷസമുത്ഥേന ദ്വന്ദ്വമോഹേന ഭാരത |
സർവഭൂതാനി സമ്മോഹം സർഗേ യാന്തി പരന്തപ || 7-27||

യേഷാം ത്വന്തഗതം പാപം ജനാനാം പുണ്യകർമ്മണം |
തേ ദ്വന്ദ്വമോഹനിർമുക്താ ഭജന്തേ മാം ദൃഢവ്രതാഃ || 7-28||

ജരാമരണമോക്ഷായ മമാശ്രിത്യ യതന്തി യേ |
തേ ബ്രഹ്മ തദ്വിദ്ഃ കൃത്യമധ്യാത്മം കർമ്മ ചാഖിലം || 7-29||

സാധിഭൂതാധിദൈവം മാം സാധിയജ്ഞം ച യേ വിദ്ഃ |
പ്രയാണകാലേഽപി ച മാം തേ വിദൂര്യുക്തചേതസഃ || 7-30||

ഓം തത്സദിതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസൂപനിഷത്സു
ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ ശ്രീകൃഷ്ണാർജ്ജുനസംവാദേ
ജ്ഞാനവിജ്ഞാനയോഗോ നാമ സപ്തമോഽധ്യായഃ || 7||

അഥ അഷ്ടമോഽധ്യായഃ | അക്ഷരബ്രഹ്മയോഗഃ

അർജ്ജുന ഉവാച |

കിം തദ് ബ്രഹ്മ കിമധ്യാത്മം കിം കർമ്മ പുരുഷോത്തമ |
അധിഭൂതം ച കിം പ്രോക്തമധിദൈവം കിമുച്യതേ || 8-1||

അധിയജ്ഞഃ കഥം കോഽത്ര ദേഹോഽസ്തിൻമധുസൂദന |
പ്രയാണകാലേ ച കഥം ജ്ഞേയോഽസി നിയതാത്മഭിഃ || 8-2||

ശ്രീഭഗവാൻവാച |

അക്ഷരം ബ്രഹ്മ പരമം സ്വഭാവോഽധ്യാത്മമുച്യതേ |
ഭൂതഭാവോദ്ഭവകരോ വിസർഗഃ കർമ്മസംജ്ഞിതഃ || 8-3||

അധിഭൂതം ക്ഷരോ ഭാവഃ പുരുഷശ്ചാധിഭവതം |
അധിയജ്ഞോഽഹമേവാത്ര ദേഹേ ദേഹഭൂതാം വര || 8-4||

അന്തകാലേ ച മാമേവ സ്മരൻമുക്ത്യാ കലേവരം |
യഃ പ്രയാതി സ മദ്ഭാവം യാതി നാസ്ത്യത്ര സംശയഃ || 8-5||

യം യം വാപി സ്മരൻഭാവം ത്യജത്യന്തേ കലേവരം |
തം തമേവൈതി കൌന്തേയ സദാ തദ്ഭാവഭാവിതഃ || 8-6||

തസ്മാത്സർവേഷു കാലേഷു മാമനുസ്മര യുധു ച |
മയൂർപിതമനോബുദ്ധിർമാമേവൈഷ്യസ്യസംശയഃ || 8-7|| orസംശയം

അഭ്യാസയോഗയുക്തേന ചേതസാ നാനൃഗാമിനാ |
പരമം പുരുഷം ദിവ്യം യാതി പാർഥാനചിന്തയൻ || 8-8||

കവിം പുരാണമനുശാസിതാര-
മണോരണീയംസമനുസ്മരേദ്യഃ |
സർവസ്യ ധാതാരമചിന്ത്യരൂപ-
മാദിത്യവർണം തമസഃ പരസ്താത് || 8-9||

പ്രയാണകാലേ മനസാഽലേന
ഭക്ത്യാ യുക്തോ യോഗബലേന ചൈവ |
ഭൂവോർമധ്യേ പ്രാണമാവേശ്യ സംയക്
സ തം പരം പുരുഷമുപൈതി ദിവ്യം || 8-10||

യദക്ഷരം വേദവിദോ വദന്തി
വിശന്തി യദ്യതയോ വീതരാഗാഃ |
യദിച്ഛന്തോ ബ്രഹ്മചര്യം ചരന്തി
തത്തേ പദം സങ്ഗ്രഹേണ പ്രവക്ഷ്യ || 8-11||

സർവദ്വാരാണി സംയംയ മനോ ഹൃദി നിരധു ച |
മൂർധ്യാധായാത്മനഃ പ്രാണമാസ്ഥിതോ യോഗധാരണാം || 8-12||

ഓമിത്യേകാക്ഷരം ബ്രഹ്മ വ്യാഹരൻമാമനുസ്മരൻ |
യഃ പ്രയാതി ത്യജന്ദേഹം സ യാതി പരമാം ഗതിം || 8-13||

അനന്യചേതാഃ സതതം യോ മാം സ്മരതി നിത്യശഃ |

തസ്യാഹം സുലഭഃ പാർഥ നിത്യയുക്തസ്യ യോഗിനഃ || 8-14||

മാമുപേത്യ പുനർജൻമ ഭുഖാലയമശാശ്വതം |
നാപ്ലവന്തി മഹാത്മാനഃ സംസിദ്ധിം പരമാം ഗതാഃ || 8-15||

ആബ്രഹ്മഭൂവനാല്ലോകാഃ പുനരാവർതിനോർജ്ജുന |
മാമുപേത്യ തു കൌന്തേയ പുനർജൻമ ന വിദ്യതേ || 8-16||

സഹസ്രയുഗപര്യന്തമഹര്യദ് ബ്രഹ്മണോ വിദുഃ |
രാത്രിം യുഗസഹസ്രാന്താം തേഹോരാത്രവിദോ ജനാഃ || 8-17||

അവ്യക്താദ് വ്യക്തയഃ സർവാഃ പ്രഭവന്ത്യഹരാഗമേ |
രാത്യാഗമേ പ്രലീയന്തേ തത്രൈവാവ്യക്തസംജ്ഞകേ || 8-18||

ഭൂതഗ്രാമഃ സ ഏവായം ഭൂത്യാ ഭൂത്യാ പ്രലീയതേ |
രാത്യാഗമേഽവശഃ പാർഥ പ്രഭവത്യഹരാഗമേ || 8-19||

പരസ്തസ്മാത്തു ഭാവോഽന്യോഽവ്യക്തോഽവ്യക്താത്സനാതനഃ |
യഃ സ സർവേഷു ഭൂതേഷു നശ്യത്സു ന വിനശ്യതി || 8-20||

അവ്യക്തോഽക്ഷര ഇത്യുക്തസ്തമാഹഃ പരമാം ഗതിം |
യം പ്രാപ്യ ന നിവർതന്തേ തദ്ധാമ പരമം മമ || 8-21||

പുരുഷഃ സ പരഃ പാർഥ ഭക്ത്യാ ലഭ്യസ്തന്നന്യയാ |
യസ്യാന്തഃസ്ഥാനി ഭൂതാനി യേന സർവമിദം തതം || 8-22||

യത്ര കാലേ ത്വനാവൃത്തിമാവൃത്തിം ചൈവ യോഗിനഃ |
പ്രയാതാ യാന്തി തം കാലം വക്ഷ്യാമി ഭരതർഷഭ || 8-23||

അഗ്നിർജ്യോതിരഹഃ ശുക്ലഃ ഷൺമാസാ ഉത്തരായണം |
തത്ര പ്രയാതാ ഗച്ഛന്തി ബ്രഹ്മ ബ്രഹ്മവിദോ ജനാഃ || 8-24||

ധൃമോ രാത്രിസ്തഥാ കൃഷ്ണഃ ഷൺമാസാ ദക്ഷിണായനം |
തത്ര ചാന്ദ്രമസം ജ്യോതിര്യോഗീ പ്രാപ്യ നിവർതതേ || 8-25||

ശുക്ലകൃഷ്ണേ ഗതീ ഹ്യേതേ ജഗതഃ ശാശ്വതേ മതേ |
ഏകയാ യാത്യനാവൃത്തിമന്യയാവർതതേ പുനഃ || 8-26||

നൈതേ സൃതീ പാർഥ ജാനന്യോഗീ മുഹൃതി കശ്ചന |
തസ്മാത്സർവേഷു കാലേഷു യോഗയുക്തോ ഭവാർജുന || 8-27||

വേദേഷു യജ്ഞേഷു തപഃസു ചൈവ
ദാനേഷു യത്പുണ്യഫലം പ്രദീഷും |
അത്യേതി തത്സർവമിദം വിദിത്വാ
യോഗീ പരം സ്ഥാനമുപൈതി ചാദ്യം || 8-28||

ഓം തത്സദിതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു
ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ
അക്ഷരബ്രഹ്മയോഗോ നാമാഷ്ടമോഽധ്യായഃ || 8||

അഥ നവമോഽധ്യായഃ | രാജവിദ്യാരാജഗുഹ്യയോഗഃ

ശ്രീഭഗവാൻവാച |

ഇദം തു തേ ഗുഹ്യതമം പ്രവക്ഷ്യാംയനസുയവേ |
ജ്ഞാനം വിജ്ഞാനസഹിതം യജ്ഞാന്താത്വാ മോക്ഷ്യസേഽശുഭാത് || 9-1||

രാജവിദ്യാ രാജഗുഹ്യം പവിത്രമിദമുത്തമം |
പ്രത്യക്ഷാവഗമം ധർമ്മം സുസുഖം കർതുമവ്യയം || 9-2||

അശ്രുദ്ദധാനാഃ പുരുഷാ ധർമ്മസ്യാസ്യ പരന്തപ |
അപ്രാപ്യ മാം നിവർത്തന്തേ മൃത്യുസംസാരവർത്തനി || 9-3||

മയാ തതമിദം സർവം ജഗദവ്യക്തമൂർതിനാ |
മത്സ്ഥാനി സർവഭൂതാനി ന ചാഹം തേഷുവസ്ഥിതഃ || 9-4||

ന ച മത്സ്ഥാനി ഭൂതാനി പശ്യ മേ യോഗമൈശ്വരം |
ഭൂതഭൂതന ച ഭൂതസ്ഥോ മമാത്മാ ഭൂതഭാവനഃ || 9-5||

യഥാകാശസ്ഥിതോ നിത്യം വായുഃ സർവത്രഗോ മഹാൻ |
തഥാ സർവാണി ഭൂതാനി മത്സ്ഥാനീത്യപധാരയ || 9-6||

സർവഭൂതാനി കൌന്തേയ പ്രകൃതിം യാന്തി മാമികാം |
കൽപക്ഷയേ പുനസ്താനി കൽപാദൌ വിസൃജാംയഹം || 9-7||

പ്രകൃതിം സ്വാമവഷ്ട്യേ വിസൃജാമി പുനഃ പുനഃ ।
ഭൂതഗ്രാമമിമം കൃത്സ്മവശം പ്രകൃതേർവശാത് ॥ 9-8॥

ന ച മാം താനി കർമാണി നിബധ്നന്തി ധനഞ്ജയ ।
ഉദാസീനവദാസീനമസക്തം തേഷു കർമസു ॥ 9-9॥

മയാധ്യക്ഷണ പ്രകൃതിഃ സുയതേ സചരാചരം ।
ഹേതുനാനേന കൌന്തേയ ജഗദ്വിപരിവർത്തതേ ॥ 9-10॥

അവജാനന്തി മാം മൃഗാ മാനുഷീം തന്നമാശ്രിതം ।
പരം ഭാവമജാനന്തോ മമ ഭൂതമഹേശ്വരം ॥ 9-11॥

മോഘാശാ മോഘകർമാണോ മോഘജ്ഞാനാ വിചേതസഃ ।
രാക്ഷസീമാസുരീം ചൈവ പ്രകൃതിം മോഹിനീം ശ്രിതാഃ ॥ 9-12॥

മഹാത്മാനസ്തു മാം പാർഥ ദൈവീം പ്രകൃതിമാശ്രിതാഃ ।
ഭജന്ത്യനന്യമനസോ ജ്ഞാത്യാ ഭൂതാദിമവ്യയം ॥ 9-13॥

സതതം കീർത്തയന്തോ മാം യതന്തശ്ച ദൃഢവ്രതാഃ ।
നമസ്യന്തശ്ച മാം ഭക്ത്യാ നിത്യയുക്താ ഉപാസതേ ॥ 9-14॥

ജ്ഞാനയജ്ഞേന ചാപ്യന്യേ യജന്തോ മാമുപാസതേ ।
ഏകത്വേന പൃഥക്ത്വേന ബഹുധാ വിശ്വതോമുഖം ॥ 9-15॥

അഹം ക്രതുരഹം യജ്ഞഃ സ്വധാഹമഹമൌഷധം ।
മന്ത്രോഽഹമഹമേവാജ്യമഹമഗ്നിരഹം ഹൃതം ॥ 9-16॥

പിതാഹമസ്യ ജഗതോ മാതാ ധാതാ പിതാമഹഃ ।
വേദ്യം പവിത്രമോങ്കാര ഋക്ലാമ യജുരേവ ച ॥ 9-17॥

ഗതിർഭർതാ പ്രഭുഃ സാക്ഷീ നിവാസഃ ശരണം സുഹൃത് ।
പ്രഭവഃ പ്രലയഃ സ്ഥാനം നിധാനം ബീജമവ്യയം ॥ 9-18॥

തപായഹമഹം വർഷം നിഗൃഹ്ണാമ്യത്സൃജാമി ച ।
അമൃതം ചൈവ മൃത്യുശ്ച സദസച്ചാഹമർജ്ജുന ॥ 9-19॥

ത്രൈവിദ്യാ മാം സോമപാഃ പുതപാപാ
യജ്ഞൈരിഷ്ട്യാ സ്വർഗതിം പ്രാർഥയന്തേ ।

തേ പുണ്യമാസാദ്യ സുരേന്ദ്രലോക-
മശ്ണന്തി ദിവ്യാന്ദിവി ദേവഭോഗാൻ || 9-20 ||

തേ തം ഭൂത്യാ സ്വർഗലോകം വിശാലം
ക്ഷീണേ പുണ്യേ മർത്യലോകം വിശന്തി |
ഏവം ത്രയീധർമ്മമനുപ്രപന്നാ
ഗതാഗതം കാമകാമാ ലഭന്തേ || 9-21 ||

അനന്യാശ്ചിന്തയന്തോ മാം യേ ജനാഃ പര്യപാസതേ |
തേഷാം നിത്യാഭിയുക്താനാം യോഗക്ഷേമം വഹാംയഹം || 9-22 ||

യേപ്യന്യദേവതാ ഭക്താ യജന്തേ ശ്രദ്ധയാന്വിതാഃ |
തേപി മാമേവ കൌന്തേയ യജന്ത്യവിധിപൂർവകം || 9-23 ||

അഹം ഹി സർവയജ്ഞാനാം ഭോക്താ ച പ്രഭുരേവ ച |
ന തു മാമഭിജാനന്തി തത്ത്വേനാതശ്ച്യവന്തി തേ || 9-24 ||

യാന്തി ദേവവ്രതാ ദേവാൻപിതൃന്യാന്തി പിതൃവ്രതാഃ |
ഭൂതാനി യാന്തി ഭൂതേജ്യാ യാന്തി മദ്യാജിനോപി മാം || 9-25 ||

പത്രം പുഷ്പം ഫലം തോയം യോ മേ ഭക്ത്യാ പ്രയച്ഛതി |
തദഹം ഭക്ത്യപഹൃതമശ്ലാമി പ്രയതാത്മനഃ || 9-26 ||

യത്കരോഷി യദശ്നാസി യജ്ജഹോഷി ദദാസി യത് |
യത്തപസ്യസി കൌന്തേയ തത്കരേഷു മദർപണം || 9-27 ||

ശുഭാശുഭഫലൈരേവം മോക്ഷ്യസേ കർമ്മബന്ധനൈഃ |
സംന്യാസയോഗയുക്താത്മാ വിമുക്തോ മാമുപൈഷ്യസി || 9-28 ||

സമോഹം സർവഭൂതേഷു ന മേ ദ്വേഷ്യോസ്തി ന പ്രിയഃ |
യേ ഭജന്തി തു മാം ഭക്ത്യാ മയി തേ തേഷു ചാപ്യഹം || 9-29 ||

അപി ചേത്സുദുരാചാരോ ഭജതേ മാമനന്യഭാക് |
സാധുരേവ സ മന്തവ്യഃ സംയഗ്യവസിതോ ഹി സഃ || 9-30 ||

ക്ഷിപ്രം ഭവതി ധർമാത്മാ ശശ്ചാന്തിം നിഗച്ഛതി |
കൌന്തേയ പ്രതിജാനീഹി ന മേ ഭക്തഃ പ്രണശ്യതി || 9-31 ||

മാം ഹി പാർഥ വ്യപാശ്രിത്യ യേപി സ്യുഃ പാപയോനയഃ |
സ്ത്രീയോ വൈശ്യാസ്തഥാ ശുഭ്രാസ്തേപി യാന്തി പരാം ഗതിം || 9-32 ||

കിം പുനർബ്രാഹ്മണാഃ പുണ്യാ ഭക്താ രാജർഷയസ്തഥാ |
അനിത്യമസുഖം ലോകമിമം പ്രാപ്യ ഭജന്വ മാം || 9-33 ||

മൻമനാ ഭവ മദ്ഭക്തോ മദ്യാജീ മാം നമസ്കൃത |
മാമേവൈഷ്യസി യുക്തൈവമാത്മാനം മത്പരായണഃ || 9-34 ||

ഓം തത്സദിതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷതു
ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ
രാജവിദ്യാരാജഗുഹ്യയോഗോ നാമ നവമോഽധ്യായഃ || 9 ||

അഥ ദശമോഽധ്യായഃ | വിഭൂതിയോഗഃ

ശ്രീഭഗവാൻവാച |

ഭൂയ ഏവ മഹാബാഹോ ശൃണു മേ പരമം വചഃ |
യത്തേഹം പ്രിയമാണായ വക്ഷ്യാമി ഹിതകാംയയാ || 10-1 ||

ന മേ വിദ്ഃ സുരഗണാഃ പ്രഭവം ന മഹർഷയഃ |
അഹമാദിർഹി ദേവാനാം മഹർഷീണാം ച സർവശഃ || 10-2 ||

യോ മാമജമനാദിം ച വേന്തി ലോകമഹേശ്വരം |
അസമ്മൂഢഃ സ മർത്യേഷു സർവപാപൈഃ പ്രമുച്യതേ || 10-3 ||

ബുദ്ധിർജ്ഞാനമസമ്മോഹഃ ക്ഷമാ സത്യം ദമഃ ശമഃ |
സുഖം ദുഃഖം ഭവോഽഭാവോ ഭയം ചാഭയമേവ ച || 10-4 ||

അഹിംസാ സമതാ തുഷ്ടിസ്തുപോ ദാനം യശോഽയശഃ |
ഭവന്തി ഭാവാ ഭൂതാനാം മത്ത ഏവ പൃഥഗ്വിധാഃ || 10-5 ||

മഹർഷയഃ സപ്ത പൂർവേ ചത്വാരോ മനവസ്തഥാ |
മദ്ഭാവാ മാനസാ ജാതാ യേഷാം ലോക ഇമാഃ പ്രജാഃ || 10-6 ||

ഏതാം വിഭൂതിം യോഗം ച മമ യോ വേന്തി തത്ത്വതഃ |
സോഽവികമ്പേന യോഗേന യുജ്യതേ നാത്ര സംശയഃ || 10-7 ||

അഹം സർവസ്യ പ്രഭവോ മതഃ സർവം പ്രവർത്തതേ |
ഇതി മത്യാ ഭജന്തേ മാം ബുധാ ഭാവസമന്വിതാഃ || 10-8||

മച്ഛിത്താ മദ്ഗതപ്രാണാ ബോധയന്തഃ പരസ്സരം |
കഥയന്തശ്ച മാം നിത്യം തുഷ്യന്തി ച രമന്തി ച || 10-9||

തേഷാം സതതയുക്താനാം ഭജതാം പ്രീതിപൂർവകം |
ദദാമി ബുദ്ധിയോഗം തം യേന മാമുപയാന്തി തേ || 10-10||

തേഷാമേവാനുകമ്പാർഥമഹമജ്ഞാനജം തമഃ |
നാശയാംയാത്മഭാവസ്ഥോ ജ്ഞാനദീപേന ഭാസ്വതാ || 10-11||

അർജുന ഉവാച |

പരം ബ്രഹ്മ പരം ധാമ പവിത്രം പരമം ഭവാൻ |
പുരുഷം ശാശ്വതം ദിവ്യമാദിദേവമജം വിഭ്രം || 10-12||

ആഹുസ്ത്യാമുഷയഃ സർവേ ദേവർഷിർനാരദസ്ഥാ |
അസീതോ ദേവലോ വ്യാസഃ സ്വയം ചൈവ ബ്രവീഷി മേ || 10-13||

സർവമേതദൃതം മന്യേ യൻമാം വദസി കേശവ |
ന ഹി തേ ഭഗവന്പൃക്തിം വിദുർദേവാ ന ദാനവാഃ || 10-14||

സ്വയമേവാത്മനാത്മാനം വേത്ഥ ത്വം പുരുഷോത്തമ |
ഭൂതഭാവന ഭൂതേശ ദേവദേവ ജഗത്പതേ || 10-15||

വജ്രമർഹസ്യശേഷേണ ദിവ്യാ ഹ്യാത്മവിഭൃതയഃ |
യാദീർവിഭൃതിഭിര്യോകാനിമാംസ്താം വ്യാപ്യ തിഷ്ടസി || 10-16||

കഥം വിദ്യാമഹം യോഗിംസ്ത്യാം സദാ പരിചിന്തയൻ |
കേഷു കേഷു ച ഭാവേഷു ചിന്ത്യോഽസി ഭഗവൻമയാ || 10-17||

വിസ്തരേണാത്മനോ യോഗം വിഭൃതിം ച ജനാർദന |
ഭൂയഃ കഥയ തൃപ്തീർഹി ശൃണ്വതോ നാസ്തി മേഘൃതം || 10-18||

ശ്രീഭഗവാനുവാച |

ഹന്ത തേ കഥയിഷ്യാമി ദിവ്യാ ഹ്യാത്മവിഭൃതയഃ |

പ്രാധാന്യതഃ കരുശ്രേഷ്ഠ നാസ്ത്യന്തോ വിസ്മരസ്യ മേ || 10-19||

അഹമാത്മാ ഗുഡാകേശ സർവഭൂതാശയസ്ഥിതഃ |
അഹമാദിശ്ച മധ്യം ച ഭൂതാനാമന്ത ഏവ ച || 10-20||

ആദിത്യാനാമഹം വിഷ്ണുർജ്യോതിഷാം രവിരംശുമാൻ |
മരീചീർമരുതാമസ്മി നക്ഷത്രാണാമഹം ശശീ || 10-21||

വേദാനാം സാമവേദോഽസ്മി ദേവാനാമസ്മി വാസവഃ |
ഇന്ദ്രിയാണാം മനശ്ചാസ്മി ഭൂതാനാമസ്മി ചേതനാ || 10-22||

രുദ്രാണാം ശങ്കരശ്ചാസ്മി വിത്തേശോ യക്ഷരക്ഷസാം |
വസൂനാം പാവകശ്ചാസ്മി മേരുഃ ശിഖരിണാമഹം || 10-23||

പുരോധസാം ച മുഖ്യം മാം വിദ്ധി പാർഥ ബൃഹസ്മിതിം |
സേനാനീനാമഹം സ്കന്ദഃ സരസാമസ്മി സാഗരഃ || 10-24||

മഹർഷീണാം ഭൃഗുരഹം ഗിരാംസംയേകമക്ഷരം |
യജ്ഞാനാം ജപയജ്ഞോഽസ്മി സ്ഥാവരാണാം ഹിമാലയഃ || 10-25||

അശ്വത്ഥഃ സർവവൃക്ഷാണാം ദേവർഷീണാം ച നാരദഃ |
ഗന്ധർവാണാം ചിത്രരഥഃ സിദ്ധാനാം കപിലോ മുനിഃ || 10-26||

ഉച്ഛൈഃശ്രവസമശ്യാനാം വിദ്ധി മാമമൃതോദ്ഭവം |
ഐരാവതം ഗജേന്ദ്രാണാം നരാണാം ച നരാധിപം || 10-27||

ആയുധാനാമഹം വജ്രം ധേന്വനാമസ്മി കാമധുക് |
പ്രജനശ്ചാസ്മി കന്ദർപഃ സർപാണാമസ്മി വാസുകിഃ || 10-28||

അനന്തശ്ചാസ്മി നാഗാനാം വരുണോ യാദസാമഹം |
പിതൃണാമര്യമാ ചാസ്മി യമഃ സംയമതാമഹം || 10-29||

പ്രഹ്ലാദശ്ചാസ്മി ദൈത്യാനാം കാലഃ കലയതാമഹം |
മൃഗാണാം ച മൃഗേന്ദ്രോഽഹം വൈനതേയശ്ച പക്ഷിണാം || 10-30||

പവനഃ പവതാമസ്മി രാമഃ ശസ്ത്രഭൂതാമഹം |
ത്വഷാണാം മകരശ്ചാസ്മി സ്രോതസാമസ്മി ജാഹനവീ || 10-31||

സർഗാണാമാദിരന്തശ്ച മധ്യം ചൈവാഹമർജ്ജന |
അധ്യാത്മവിദ്യാ വിദ്യാനാം വാദഃ പ്രവദതാമഹം || 10-32||

അക്ഷരാണാമകാരോഽസ്തി ദ്വന്ദ്വഃ സാമാസികസ്യ ച |
അഹമേവാക്ഷയഃ കാലോ ധാതാഹം വിശ്വതോമുഖഃ || 10-33||

മൃത്യുഃ സർവഹരശ്ചാഹമുദ്ഭവശ്ച ഭവിഷ്യതാം |
കീർത്തിഃ ശ്രീർവാക്ച നാരീണാം സ്മൃതിർമേധാ ധൃതിഃ ക്ഷമാ || 10-34||

ബൃഹത്സാമ തഥാ സാംനാം ഗായത്രീ ഛന്ദസാമഹം |
മാസാനാം മാർഗശീർഷോഽഹമുതാനാം ക്സുമാകരഃ || 10-35||

ദ്യുതം ഛലയതാമസ്മി തേജസ്തേജസിനാമഹം |
ജയോഽസ്തി വ്യവസായോഽസ്തി സത്ത്വം സത്ത്വവതാമഹം || 10-36||

വൃഷ്ണീനാം വാസുദേവോഽസ്തി പാണ്ഡവാനാം ധനഞ്ജയഃ |
മുനീനാമപ്യഹം വ്യാസഃ കവീനാമുശനാ കവിഃ || 10-37||

ദണ്ഡോ ദമയതാമസ്മി നീതിരസ്മി ജിഗീഷതാം |
മൌനം ചൈവാസ്മി ഗുഹ്യാനാം ജ്ഞാനം ജ്ഞാനവതാമഹം || 10-38||

യച്ചാപി സർവഭൂതാനാം ബീജം തദഹമർജ്ജന |
ന തദസ്മി വിനാ യത്സ്യാൻമയാ ഭൂതം ചരാചരം || 10-39||

നാന്തോഽസ്തി മമ ദിവ്യാനാം വിഭൂതീനാം പരന്തപ |
ഏഷ തുദ്ദേശതഃ പ്രോക്തോ വിഭൂതേർവിസ്തരോ മയാ || 10-40||

യദ്യദിഭൂതിമത്സത്ത്വം ശ്രീമദുർജിതമേവ വാ |
തത്തദേവാവഗച്ഛ ത്വം മമ തേജോഽശസംഭവം || 10-41||

അഥവാ ബഹുനൈതേന കിം ജ്ഞാനേന തവാർജ്ജന |
വിഷ്ടദ്യാഹമിദം കൃത്യമേകാംശേന സ്ഥിതോ ജഗത് || 10-42||

ഓം തത്സദിതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു
ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ ശ്രീകൃഷ്ണാർജ്ജുനസംവാദേ
വിഭൂതിയോഗോ നാമ ദശമോഽധ്യായഃ || 10 ||

അഥൈകാദശോഽധ്യായഃ | വിശ്വരൂപദർശനയോഗഃ

അർജുന ഉവാച |

മദനുഗ്രഹായ പരമം ഗുഹ്യമധ്യാത്മസംജ്ഞിതം |
യത്ത്വയോക്തം വചന്തേന മോഹോഽയം വിഗതോ മമ || 11-1||

ഭവാപ്യയൗ ഹി ഭൂതാനാം ശ്രുതൗ വിസ്തരശോ മയാ |
ത്വന്തഃ കമലപത്രാക്ഷ മാഹാത്മ്യമപി ചാവ്യയം || 11-2||

ഏവമേതദ്യഥാത്മ ത്വമാത്മാനം പരമേശ്വര |
ദൃഷ്ടമിച്ഛാമി തേ രൂപമൈശ്വരം പുരുഷോത്തമ || 11-3||

മന്യസേ യദി തച്ഛക്യം മയാ ദൃഷ്ടമിതി പ്രഭോ |
യോഗേശ്വര തതോ മേ ത്വം ദർശയാത്മാനമവ്യയം || 11-4||

ശ്രീഭഗവാൻവാച |

പശ്യ മേ പാർഥ രൂപാണി ശതശോഽഥ സഹസ്രശഃ |
നാനാവിധാനി ദിവ്യാനി നാനാവർണാകൃതീനി ച || 11-5||

പശ്യാദിത്യാന്വസ്മുൻഭദ്രാനശ്വിനൗ മരുതസ്തഥാ |
ബഹുന്യദൃഷ്ടപൂർവാണി പശ്യാശ്ചര്യാണി ഭാരത || 11-6||

ഇഹൈകസ്ഥം ജഗതക്രത്വം പശ്യാദ്യ സചരാചരം |
മമ ദേഹേ ഗുഡാകേശ യച്ചാന്യദ് ദൃഷ്ടമിച്ഛസി || 11-7||

ന തു മാം ശക്യസേ ദൃഷ്ടമനേനൈവ സ്വചക്ഷുഷാ |
ദിവ്യം ദദാമി തേ ചക്ഷുഃ പശ്യ മേ യോഗമൈശ്വരം || 11-8||

സഞ്ജയ ഉവാച |

ഏവമുക്ത്വാ തതോ രാജൻമഹായോഗേശ്വരോ ഹരിഃ |
ദർശയാമാസ പാർഥായ പരമം രൂപമൈശ്വരം || 11-9||

അനേകവക്ത്രനയനമനേകാദഭൂതദർശനം |
അനേകദിവ്യാഭരണം ദിവ്യാനേകോദ്യതായുധം || 11-10||

ദിവ്യമാല്യാംബരധരം ദിവ്യഗന്ധാനലേപനം |

സർവാശ്വര്യമയം ദേവമനന്തം വിശ്വതോമുഖം || 11-11 ||

ദിവി സൂര്യസഹസ്രസ്യ ഭവേദ്യുഗപദൃത്ഥിതാ |
യദി ഭാഃ സദൃശീ സാ സ്യോദ്ഭാസസ്തസ്യ മഹാത്മനഃ || 11-12 ||

തത്രൈകസ്ഥം ജഗത്കൃത്സ്തം പ്രവിഭക്തമനേകയാ |
അപശ്യദ്ദേവദേവസ്യ ശരീരേ പാണ്ഡവസ്തദാ || 11-13 ||

തതഃ സ വിസ്മയാവിഷ്ടോ ഹൃഷ്ടരോമാ ധനഞ്ജയഃ |
പ്രണായ ശിരസാ ദേവം കൃതാഞ്ജലിരഭാഷത || 11-14 ||

അർജുന ഉവാച |

പശ്യാമി ദേവാംസ്തവ ദേവ ദേഹേ
സർവാംസ്തഥാ ഭൂതവിശേഷസങ്ഘാൻ |
ബ്രഹ്മാണമീശം കമലാസനസ്ഥ-
മുഷീംശ്ച സർവാനരഗാംശ്ച ദിവ്യാൻ || 11-15 ||

അനേകബാഹുദരവക്ത്രനേത്രം
പശ്യാമി ത്വാം സർവതോഽനന്തരൂപം |
നാന്തം ന മധ്യം ന പുനസ്തവാദിം
പശ്യാമി വിശ്വേശ്വര വിശ്വരൂപ || 11-16 ||

കിരീടിനം ഗദിനം ചക്രിണം ച
തേജോരാശിം സർവതോ ദീപ്തിമന്തം |
പശ്യാമി ത്വാം ദുർനിരീക്ഷ്യം സമന്താദ്
ദീപ്താനലാർകദൃതിമപ്രമേയം || 11-17 ||

ത്വമക്ഷരം പരമം വേദിതവ്യം
ത്വമസ്യ വിശ്വസ്യ പരം നിധാനം |
ത്വമവ്യയഃ ശാശ്വതധർമഗോപ്താ
സനാതനസ്ത്വം പുരുഷോ മതോ മേ || 11-18 ||

അനാദിമധ്യാന്തമനന്തവീര്യ-
മനന്തബാഹും ശശിസൂര്യനേത്രം |
പശ്യാമി ത്വാം ദീപ്തഹൃതാശ്വക്ത്രം
സ്വതേജസാ വിശ്വമിദം തപന്തം || 11-19 ||

ദ്യാവാപൃഥിവ്യോരിദമന്തരം ഹി
 വ്യാപ്തം ത്വയൈകേന ദിശശ്ച സർവാഃ |
 ദൃഷ്ട്യാദ്ഭൂതം രൂപമുഗ്രം തവേദം
 ലോകത്രയം പ്രവൃഥിതം മഹാത്മൻ || 11-20 ||

അമീ ഹി ത്വാം സുരസങ്ഘാ വിശന്തി
 കേചിദ്ഭീതാഃ പ്രാഞ്ജലയോ ഗൃണന്തി |
 സ്വസ്തീത്യുക്ത്വാ മഹർഷിസിദ്ധസങ്ഘാഃ
 സ്തുവന്തി ത്വാം സ്തുതിഭിഃ പുഷ്പലാഭിഃ || 11-21 ||

രുദ്രാദിത്യാ വസവോ യേ ച സാധ്യാ
 വിശ്വേശ്വിനൌ മരുതശ്ചോഷ്ണപാശ്ച |
 ഗന്ധർവയക്ഷാസുരസിദ്ധസങ്ഘാ
 വീക്ഷന്തേ ത്വാം വിസ്തീതാശ്ചൈവ സർവേ || 11-22 ||

രൂപം മഹത്തേ ബഹുവക്ത്രനേത്രം
 മഹാബാഹോ ബഹുബാഹുരൂപാദം |
 ബഹുദരം ബഹുദംഷ്ട്രാകരാലം
 ദൃഷ്ട്യാ ലോകാഃ പ്രവൃഥിതാസ്തമാഹം || 11-23 ||

നഭഃസ്പൃശം ദീപ്തമനേകവർണം
 വ്യാത്താനനം ദീപ്തവിശാലനേത്രം |
 ദൃഷ്ട്യാ ഹി ത്വാം പ്രവൃഥിതാന്തരാത്മാ
 യുതിം ന വിന്ദാമി ശമം ച വിഷ്ണോ || 11-24 ||

ദംഷ്ട്രാകരാലാനി ച തേ മുഖാനി
 ദൃശ്യൈവ കാലാനലസന്നിഭാനി |
 ദിശോ ന ജാനേ ന ലഭേ ച ശർമ
 പ്രസീദ ദേവേശ ജഗന്നിവാസ || 11-25 ||

അമീ ച ത്വാം യുതരാഷ്ടസ്യ പുത്രാഃ
 സർവേ സഹൈവാവനിപാലസങ്ഘൈഃ |
 ഭീഷ്മോ ദ്രോണഃ സുതപുത്രസ്തമാസൌ
 സഹാസുദീയൈരപി യോധമുഖ്യൈഃ || 11-26 ||

വക്ത്രാണി തേ ത്വരമാണാ വിശന്തി
 ദംഷ്ട്രാകരാലാനി ഭയാനകാനി |
 കേചിദ്ദിലഗ്നാ ദശനാന്തരേഷു

സന്ദേശ്യന്തേ ചൂർണിതൈരത്ഥമാങ്ഗൈഃ || 11-27||

യഥാ നദീനാം ബഹവോഽംബുവേഗാഃ
 സമുദ്രമേവാഭിമുഖാ ദ്രവന്തി |
 തഥാ തവാമീ നരലോകവീരാ
 വിശന്തി വക്ത്രാണുഭിവിജ്ജലന്തി || 11-28||

യഥാ പ്രദീപ്തം ജ്വലനം പതങ്ഗാ
 വിശന്തി നാശായ സമുദ്ധവേഗാഃ |
 തഥൈവ നാശായ വിശന്തി ലോകാസ്-
 തവാപി വക്ത്രാണി സമുദ്ധവേഗാഃ || 11-29||

ലേലിഹ്യസേ ഗ്രസമാനഃ സമന്താൽ-
 ലോകാൻസമഗ്രാന്വദനൈർജ്ജലദ്ഭിഃ |
 തേജോഭിരാപുര്യ ജഗത്സമഗ്രം
 ഭാസസ്തുവോഗ്രാഃ പ്രതപന്തി വിഷ്ണോ || 11-30||

ആഖ്യാഹി മേ കോ ഭവാനഗ്രത്രപോ
 നമോഽസ്തു തേ ദേവവര പ്രസീദ |
 വിജ്ഞാതുമിച്ഛാമി ഭവന്തമാദ്യം
 ന ഹി പ്രജാനാമി തവ പ്രവൃത്തിം || 11-31||

ശ്രീഭഗവാൻവാച |

കാലോഽസ്മി ലോകക്ഷയക്രമപ്രവൃദ്ധോ
 ലോകാൻസമാഹർതുമിഹ പ്രവൃത്തഃ |
 ഋതേഽപി ത്യാം ന ഭവിഷ്യന്തി സർവേ
 യേഽവസ്ഥിതാഃ പ്രത്യനീകേഷു യോധാഃ || 11-32||

തസ്മാത്ത്വമുത്തിഷ്ഠ യശോ ലഭസ്വ
 ജിത്വാ ശത്രുൻ ഭുക്ഷ്യ രാജ്യം സമൃദ്ധം |
 മയൈവൈതേ നിഹതാഃ പൂർവമേവ
 നിമിത്തമാത്രം ഭവ സവ്യസാചിൻ || 11-33||

ദ്രോണം ച ഭീഷ്മം ച ജയദ്രഥം ച
 കർണം തഥാന്യാനപി യോധവീരാൻ |
 മയാ ഹതാംസ്ത്വം ജഹി മാ വ്യഥിഷ്ഠാ

യുധ്യസ്വ ജേതാസി രണേ സപതാൻ || 11-34||

സഞ്ജയ ഉവാച |

ഏതച്ഛത്യാ വചനം കേശവസ്യ
 കൃതാഞ്ജലീർവേപമാനഃ കിരീടീ |
 നമസ്തുത്യാ ഭൂയ ഏവാഹ കൃഷ്ണം
 സഗദ്ഗദം ഭീതഭീതഃ പ്രണയ || 11-35||

അർജുന ഉവാച |

സ്ഥാനേ ഹൃഷീകേശ തവ പ്രകീർത്യാ
 ജഗത്പ്രഹൃഷ്യത്യനുരജ്യതേ ച |
 രക്ഷാംസി ഭീതാനി ദിശോ ദ്രവന്തി
 സർവേ നമസ്യാന്തി ച സിദ്ധസങ്ഘാഃ || 11-36||

കസ്താച്ച തേ ന നമേരൻമഹാത്മൻ
 ഗരീയസേ ബ്രഹ്മണോഽപ്യാദികർത്രേ |
 അനന്ത ദേവേശ ജഗന്നിവാസ
 ത്വമക്ഷരം സദസത്തത്പരം യത് || 11-37||

ത്വമാദിദേവഃ പുരുഷഃ പുരാണസ്-
 ത്വമസ്യ വിശ്വസ്യ പരം നിധാനം |
 വേത്താസി വേദ്യം ച പരം ച ധാമ
 ത്വയാ തതം വിശ്വമനന്തരൂപ || 11-38||

വായുര്യമോഽഗ്നിർവരണഃ ശശാങ്കഃ
 പ്രജാപതിസ്ത്വം പ്രപിതാമഹശ്ച |
 നമോ നമസ്തേഽസ്തു സഹസ്രകൃതഃ
 പുനശ്ച ഭൂയോഽപി നമോ നമസ്തേ || 11-39||

നമഃ പുരസ്താദഥ പൃഷ്ഠതസ്തേ
 നമോഽസ്തു തേ സർവത ഏവ സർവ |
 അനന്തവീര്യാമിതവിക്രമസ്ത്വം
 സർവം സമാപ്തോഷി തതോഽസി സർവഃ || 11-40||

സഖേതി മത്യാ പ്രസഭം യദുകതം
 ഹേ കൃഷ്ണ ഹേ യാദവ ഹേ സഖേതി |
 അജാനതാ മഹിമാനം തവേദം
 മയാ പ്രമാദാത്പ്രണയേന വാപി || 11-41||

യച്ചാവഹാസാർഥമസക്തതോസി
 വിഹാരശയാസനഭോജനേഷു |
 ഏകോഽഥവാപ്യച്യുത തത്സമക്ഷം
 തത്ക്ഷാമയേ ത്യാമഹമപ്രമേയം || 11-42||

പിതാസി ലോകസ്യ ചരാചരസ്യ
 ത്വമസ്യ പുജ്യശ്ച ഗുരുഗരീയാൻ |
 ന ത്വത്സമോഽസ്ത്യഭ്യധികഃ കതോഽന്യോ
 ലോകത്രയേഽപ്യപ്രതിമപ്രഭാവ || 11-43||

തസ്മാത്പ്രണയ പ്രണിധായ കായം
 പ്രസാദയേ ത്യാമഹമീശമീഡ്യം |
 പിതേവ പുത്രസ്യ സഖേവ സഖ്യഃ
 പ്രിയഃ പ്രിയായാർഹസി ദേവ സോഽഘം || 11-44||

അദൃഷ്ടപൂർവം ഹൃഷിതോഽസ്തി ദൃഷ്ട്യാ
 ഭയേന ച പ്രവൃഥിതം മനോ മേ |
 തദേവ മേ ദർശയ ദേവ രൂപം
 പ്രസീദ ദേവേശ ജഗന്നിവാസ || 11-45||

കിരീടിനം ഗദിനം ചക്രഹസ്തം
 ഇച്ഛാമി ത്യാം ദൃഷ്ടമഹം തഥൈവ |
 തേനൈവ രൂപേണ ചതുർഭുജേന
 സഹസ്രബാഹോ ഭവ വിശ്വമൂർതേ || 11-46||

ശ്രീഭഗവാൻവാച |

മയാ പ്രസന്നേന തവാർജുനേദം
 രൂപം പരം ദർശിതമാത്മയോഗാത് |
 തേജോമയം വിശ്വമനന്തമാദ്യം
 യൻമേ ത്വദന്യേന ന ദൃഷ്ടപൂർവം || 11-47||

ന വേദയജ്ഞായുയനൈർന ദാനൈർ-
 ന ച ക്രിയാഭിർന തപോഭിരുഗ്രൈഃ |
 ഏവംരൂപഃ ശക്യ അഹം നൃലോകേ
 ദൃഷ്ടം ത്വദന്യേന കരുപ്രവീര || 11-48 ||

മാ തേ വ്യഥാ മാ ച വിമൂഢഭാവോ
 ദൃഷ്ട്യാ രൂപം ഘോരമീദൃങ്മമേദം |
 വ്യപേതഭീഃ പ്രീതമനാഃ പുനസ്ത്വം
 തദേവ മേ രൂപമിദം പ്രപശ്യ || 11-49 ||

സഞ്ജയ ഉവാച |

ഇത്യർജുനം വാസുദേവസ്തഥോക്ത്വാ
 സ്വകം രൂപം ദർശയാമാസ ഭൂയഃ |
 ആശ്വാസയാമാസ ച ഭീതമേനം
 ഭൂത്വാ പുനഃ സൗഘംയവപുർമഹാത്മാ || 11-50 ||

അർജുന ഉവാച |

ദൃഷ്ട്വേദം മാനുഷം രൂപം തവ സൗഘംയം ജനാർദന |
 ഇദാനീമസ്മി സംവൃത്തഃ സചേതാഃ പ്രകൃതിം ഗതഃ || 11-51 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച |

സുദുർദർശമിദം രൂപം ദൃഷ്ട്വാനസി യൻമമ |
 ദേവാ അപ്യസ്യ രൂപസ്യ നിത്യം ദർശനകാക്ഷിണഃ || 11-52 ||

നാഹം വേദൈർന തപസാ ന ദാനേന ന ചേജ്യയാ |
 ശക്യ ഏവംവിയോ ദൃഷ്ടം ദൃഷ്ട്വാനസി മാം യഥാ || 11-53 ||

ഭക്ത്യാ ത്വന്നന്യയാ ശക്യ അഹമേവംവിയോഽർജുന |
 ജ്ഞാതും ദൃഷ്ടം ച തത്ത്വേന പ്രവേഷ്യം ച പരന്തപ || 11-54 ||

മത്കർമക്രൻമത്പരമോ മദ്ഭക്തഃ സങ്ഗവർജിതഃ |
 നിർവൈരഃ സർവഭൂതേഷു യഃ സ മാമേതി പാണ്ഡവ || 11-55 ||

ഓം തത്സദിതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു
ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ
വിശ്വരൂപദർശനയോഗോ നാമൈകാദശോഽധ്യായഃ || 11||

അഥ ദ്വാദശോഽധ്യായഃ | ഭക്തിയോഗഃ

അർജുന ഉവാച |

ഏവം സതതയുക്താ യേ ഭക്താസ്ത്വ്യാം പരൂപാസതേ |
യേ ചാപ്യക്ഷരമവ്യക്തം തേഷാം കേ യോഗവിത്തമാഃ || 12-1||

ശ്രീഭഗവാനുവാച |

മയ്യാവേശ്യ മനോ യേ മാം നിത്യയുക്താ ഉപാസതേ |
ശ്രദ്ധയാ പരയോപേതാഃ തേ മേ യുക്തതമാ മതാഃ || 12-2||

യേ ത്വക്ഷരമനിർദ്ദേശ്യമവ്യക്തം പരൂപാസതേ |
സർവരൂപമചിന്ത്യഞ്ച ക്ഷുസ്ഥമചലസ്രവം || 12-3||

സന്നിധംയേന്ദ്രിയഗ്രാമം സർവരൂ സമബുദ്ധയഃ |
തേ പ്രാപ്തവന്തി മാമേവ സർവഭൂതഹിതേ രതാഃ || 12-4||

ക്ലേശോഽധികതരസ്തേഷാമവ്യക്താസക്തചേതസാം |
അവ്യക്താ ഹി ഗതിർദ്ദുഃഖം ദേഹവദ്ഭിരവാപ്യതേ || 12-5||

യേ തു സർവാണി കർമാണി മയി സംന്യസ്യ മത്പരാഃ |
അനന്യേനൈവ യോഗേന മാം ധ്യായന്ത ഉപാസതേ || 12-6||

തേഷാമഹം സമുദ്ധർതാ മൃത്യുസംസാരസാഗരാത് |
ഭവാമി നചിരാത്പാർഥ മയ്യാവേശിതചേതസാം || 12-7||

മയ്യേവ മന ആധത്വ മയി ബുദ്ധിം നിവേശയ |
നിവസിഷ്യസി മയ്യേവ അത ഊർധ്വം ന സംശയഃ || 12-8||

അഥ ചിത്തം സമാധാതും ന ശക്നോഷി മയി സ്ഥിരം |
അഭ്യാസയോഗേന തതോ മാമിച്ഛാപ്തം ധനഞ്ജയ || 12-9||

അഭ്യാസേഽപ്യസമർഥോഽസി മത്കർമ്മപരമോ ഭവ |

മദർഥമപി കർമാണി കർവൻസിദ്ധിമവാപ്സ്യസി || 12-10||

അഥൈതദപ്യശക്തോഽസി കർതും മദ്യോഗമാശ്രിതഃ |
സർവകർമഫലത്യാഗം തതഃ കരു യതാത്മവാൻ || 12-11||

ശ്രേയോ ഹി ജ്ഞാനമദ്യാസാജ്ഞാനാദ്യാനം വിശിഷ്യതേ |
ധ്യാനാത്കർമഫലത്യാഗസ്ത്യാഗാച്ഛാന്തിരനന്തരം || 12-12||

അദ്വേഷാ സർവഭൂതാനാം മൈത്രഃ കരുണ ഏവ ച |
നിർമമോ നിരഹങ്കാരഃ സമദഃഖസുഖഃ ക്ഷമീ || 12-13||

സത്തുഷ്ടഃ സതതം യോഗീ യതാത്മാ ദൃഢനിശ്ചയഃ |
മയൂർപിതമനോബുദ്ധിര്യോ മദ്ഭക്തഃ സ മേ പ്രിയഃ || 12-14||

യസ്മാനോദ്വിജതേ ലോകോ ലോകാനോദ്വിജതേ ച യഃ |
ഹർഷാമർഷഭയോദ്വേഗൈർമുക്തോ യഃ സ ച മേ പ്രിയഃ || 12-15||

അനപേക്ഷഃ ശുചിർദക്ഷ ഉദാസീനോ ഗതവ്യഥഃ |
സർവാരംഭപരിത്യാഗീ യോ മദ്ഭക്തഃ സ മേ പ്രിയഃ || 12-16||

യോ ന ഹൃഷ്യതി ന ഭ്യേഷ്ടി ന ശോചതി ന കാക്ഷതി |
ശുഭാശുഭപരിത്യാഗീ ഭക്തിമാന്യഃ സ മേ പ്രിയഃ || 12-17||

സമഃ ശന്ത്രൗ ച മിത്രൗ ച തഥാ മാനാപമാനയോഃ |
ശീതോഷ്ണസുഖദുഃഖേഷു സമഃ സങ്ഗവിവർജിതഃ || 12-18||

തുല്യനിന്ദാസ്തുതിർമൌനീ സത്തുഷ്ടോ യേന കേനചിത് |
അനികേതഃ സ്ഥിരമതിർഭക്തിമാൻമേ പ്രിയോ നരഃ || 12-19||

യേ തു ധർമ്മയാമൃതമിദം യഥോക്തം പര്യുപാസതേ |
ശ്രദ്ധയാനാ മത്പരമാ ഭക്താസ്സേതീവ മേ പ്രിയഃ || 12-20||

ഓം തത്സദിതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു
ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ
ഭക്തിയോഗോ നാമ ദ്വാദശോഽധ്യായഃ || 12 ||

അഥ ത്രയോദശോഽധ്യായഃ | ക്ഷേത്രക്ഷേത്രജ്ഞവിഭാഗയോഗഃ

അർജുന ഉവാച |

പ്രകൃതിം പുരുഷം ചൈവ ക്ഷേത്രം ക്ഷേത്രജ്ഞമേവ ച |
ഏതദ്യേദിതുമിച്ഛാമി ജ്ഞാനം ജ്ഞേയം ച കേശവ || 13-1||

ശ്രീഭഗവാൻവാച |

ഇദം ശരീരം കൌന്തേയ ക്ഷേത്രമിത്യഭിധീയതേ |
ഏതദ്യോ വേന്തി തം പ്രാഹുഃ ക്ഷേത്രജ്ഞ ഇതി തദ്വിദഃ || 13-2||

ക്ഷേത്രജ്ഞം ചാപി മാം വിദ്ധി സർവക്ഷേത്രേഷു ഭാരത |
ക്ഷേത്രക്ഷേത്രജ്ഞയോർജ്ഞാനം യത്തജ്ജ്ഞാനം മതം മമ || 13-3||

തത്ക്ഷേത്രം യച്ച യാദൃക്ച യദികാരി യതശ്ച യത് |
സ ച യോ യത്പ്രഭാവശ്ച തത്സമാസേന മേ ശൃണു || 13-4||

ഋഷിഭിർബഹുധാ ഗീതം ഹരന്ദോഭിർവിവിധൈഃ പൃഥക് |
ബ്രഹ്മസൂത്രപദൈശ്ചൈവ ഹേതുമദ്ഭിർവിനിശ്ചിതൈഃ || 13-5||

മഹാഭൂതാനൃഹങ്കാരോ ബുദ്ധിരവ്യക്തമേവ ച |
ഇന്ദ്രിയാണി ദശൈകം ച പഞ്ച ചേന്ദ്രിയഗോചരാഃ || 13-6||

ഇച്ഛാ ദേഷഃ സുഖം ദുഃഖം സങ്ഘാതശ്ചേതനാ ധൃതിഃ |
ഏതത്ക്ഷേത്രം സമാസേന സവികാരമുദാഹൃതം || 13-7||

അമാനിത്വമദംഭിത്വമഹിംസാ ക്ഷാന്തിരാർജവം |
ആചാര്യോപാസനം ശൌചം സ്വൈര്യമാത്മവിനിഗ്രഹഃ || 13-8||

ഇന്ദ്രിയാർഥേഷു വൈരാഗ്യമനഹങ്കാര ഏവ ച |
ജൻമമൃത്യുജരാവ്യാധിദുഃഖദോഷാനദർശനം || 13-9||

അസക്തിരനഭിഷ്യങ്ഗഃ പുത്രദാരഗൃഹാദിഷു |
നിത്യം ച സമചിത്തത്വമിഷ്ടാനിഷ്ടോപപത്തിഷു || 13-10||

മയി ചാനന്യയോഗേന ഭക്തിരവ്യഭിചാരിണീ |
വിവിക്തദേശസേവിത്വമരതിർജനസംസദി || 13-11||

അധ്യാത്മജ്ഞാനനിത്യത്വം തത്ത്വജ്ഞാനാർഥദർശനം |

ഏതജ്ഞാനമിതി പ്രോക്തമജ്ഞാനം യദതോന്യഥാ || 13-12||

ജേതയം യത്തത്പ്രവക്ഷ്യാമി യജ്ഞാന്താമൃതമശ്നതേ |
അനാദിമത്പരം ബ്രഹ്മ ന സത്തന്നാസദൃച്യതേ || 13-13||

സർവതഃ പാണിപാദം തത്സർവതോക്ഷിശിരോമുഖം |
സർവതഃ ശ്രുതിമല്ലോകേ സർവമാവൃത്യ തിഷ്ഠതി || 13-14||

സർവേന്ദ്രിയഗുണാഭാസം സർവേന്ദ്രിയവിവർജിതം |
അസക്തം സർവഭൂതൈവ നിർഗുണം ഗുണഭോക്തൃ ച || 13-15||

ബഹിരന്തശ്ച ഭൂതാനാമചരം ചരമേവ ച |
സൂക്ഷ്മത്യാത്തദവിജേതയം ദൂരസ്ഥം ചാന്തികേ ച തത് || 13-16||

അവിഭക്തം ച ഭൂതേഷു വിഭക്തമിവ ച സ്ഥിതം |
ഭൂതഭർതൃ ച തജ്ജ്ഞേയം ഗ്രസിഷ്ണു പ്രഭവിഷ്ണു ച || 13-17||

ജ്യോതിഷാമപി തജ്ജ്യോതിസ്തമസഃ പരമുച്യതേ |
ജ്ഞാനം ജേതയം ജ്ഞാനഗംയം ഹൃദി സർവസ്യ വിഷ്ണിതം || 13-18||

ഇതി ക്ഷേത്രം തഥാ ജ്ഞാനം ജേതയം ചോക്തം സമാസതഃ |
മദ്ഭക്ത ഏതദിജ്ഞായ മദ്ഭാവായോപപദ്യതേ || 13-19||

പ്രകൃതിം പുരുഷം ചൈവ വിധ്യനാദീ ഉഭാവപി |
വികാരാംശ്ച ഗുണാംശ്ചൈവ വിധി പ്രകൃതിസംഭവാൻ || 13-20||

കാര്യകാരണകർതൃത്വേ ഹേതുഃ പ്രകൃതിര്യച്യതേ |
പുരുഷഃ സുഖദുഃഖാനാം ഭോക്തൃത്വേ ഹേതുര്യച്യതേ || 13-21||

പുരുഷഃ പ്രകൃതിസ്ഥോ ഹി ഭുങ്ക്തേ പ്രകൃതിജാൻഗുണാൻ |
കാരണം ഗുണസങ്ഗോന്യസ്യ സദസദ്യോനിജൻമസു || 13-22||

ഉപദ്രഷ്ടാനമന്താ ച ഭർതാ ഭോക്താ മഹേശ്വരഃ |
പരമാത്മേതി ചാപ്യുക്തോ ദേഹോസ്തിൻപുരുഷഃ പരഃ || 13-23||

യ ഏവം വേത്തി പുരുഷം പ്രകൃതിം ച ഗുണൈഃ സഹ |
സർവഥാ വർതമാനോപി ന സ ഭൂയോഭിജായതേ || 13-24||

ധ്യാനേനാത്മനി പശ്യന്തി കേചിദാത്മാനമാത്മനാ |
അന്യേ സാങ്ഖ്യേന യോഗേന കർമ്മയോഗേന ചാപരേ || 13-25||

അന്യേ ത്വേവമജാനന്തഃ ശ്രുത്യാന്യേഭ്യ ഉപാസതേ |
തേഹി ചാതിതരന്ത്യേവ മൃത്യും ശ്രുതിപരായണാഃ || 13-26||

യാവത്സഞ്ജായതേ കിഞ്ചിത്സത്ത്വം സ്ഥാവരജങ്ഗമം |
ക്ഷേത്രക്ഷേത്രജ്ഞസംയോഗാത്തദ്വിദ്ധി ഭരതർഷഭ || 13-27||

സമം സർവേഷു ഭൂതേഷു തിഷ്ഠന്തം പരമേശ്വരം |
വിനശ്യത്വവിനശ്യന്തം യഃ പശ്യതി സ പശ്യതി || 13-28||

സമം പശ്യൻഹി സർവത്ര സമവസ്ഥിതമീശ്വരം |
ന ഹിനസ്ത്യാത്മാനാത്മാനം തതോ യാതി പരാം ഗതിം || 13-29||

പ്രകൃത്യൈവ ച കർമാണി ക്രിയമാണാനി സർവശഃ |
യഃ പശ്യതി തമാത്മാനമകർതാരം സ പശ്യതി || 13-30||

യദാ ഭൂതപൃഥഗ്ഭാവമേകസ്ഥമനുപശ്യതി |
തത ഏവ ച വിസ്താരം ബ്രഹ്മ സമ്പദ്യതേ തദാ || 13-31||

അനാദിത്യാന്നിർഗുണത്യാത്പരമാത്മായമവ്യയഃ |
ശരീരസ്ഥോഹി കൌന്തേയ ന കരോതി ന ലിപ്യതേ || 13-32||

യഥാ സർവഗതം സൌക്ഷ്മ്യംയാദാകാശം നോപലിപ്യതേ |
സർവത്രാവസ്ഥിതോ ദേഹേ തമാത്മാ നോപലിപ്യതേ || 13-33||

യഥാ പ്രകാശയത്യേകഃ കൃത്സ്നം ലോകമിമം രവിഃ |
ക്ഷേത്രം ക്ഷേത്രീ തഥാ കൃത്സ്നം പ്രകാശയതി ഭാരത || 13-34||

ക്ഷേത്രക്ഷേത്രജ്ഞയോരേവമന്തരം ജ്ഞാനചക്ഷുഷാ |
ഭൂതപ്രകൃതിമോക്ഷം ച യേ വിദുര്യാന്തി തേ പരം || 13-35||

ഓം തത്സദിതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാനുപനിഷത്സു
ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ
ക്ഷേത്രക്ഷേത്രജ്ഞവിഭാഗയോഗോ നാമ ത്രയോദശോഽധ്യായഃ || 13||

അഥ ചതുർദശോഽധ്യായഃ | ഗുണത്രയവിഭാഗയോഗഃ

ശ്രീഭഗവാൻവാച |

പരം ഭൂയഃ പ്രവക്ഷ്യാമി ജ്ഞാനാനാം ജ്ഞാനമുത്തമം |
യജ്ജ്ഞാത്യാ മനയഃ സർവേ പരാം സിദ്ധിമിതോ ഗതാഃ || 14-1||

ഇദം ജ്ഞാനമുപാശ്രിത്യ മമ സാധര്യമാഗതാഃ |
സർഗ്ഗേപി നോപജായന്തേ പ്രലയേ ന വ്യഥന്തി ച || 14-2||

മമ യോനിർമഹദ് ബ്രഹ്മ തസ്മിൻഗർഭേ ദധാൻയഹം |
സംഭവഃ സർവഭൂതാനാം തതോ ഭവതി ഭാരത || 14-3||

സർവയോനിഷു കൌന്തേയ മൂർതയഃ സംഭവന്തി യാഃ |
താസാം ബ്രഹ്മ മഹദ്യോനിരഹം ബീജപ്രദഃ പിതാ || 14-4||

സത്ത്വം രജസ്തമ ഇതി ഗുണാഃ പ്രകൃതിസംഭവാഃ |
നിബദ്ധന്തി മഹാബാഹോ ദേഹേ ദേഹിനമവ്യയം || 14-5||

തത്ര സത്ത്വം നിർമലത്വാത്പ്രകാശകമനായം |
സുഖസങ്ഗേന ബദ്ധ്യാതി ജ്ഞാനസങ്ഗേന ചാനഘ || 14-6||

രജോ രാഗാത്മകം വിധി തൃഷ്ണാസങ്ഗസമുദ്ഭവം |
തന്നിബദ്ധ്യാതി കൌന്തേയ കർമ്മസങ്ഗേന ദേഹിനം || 14-7||

തമസ്തജ്ഞാനജം വിധി മോഹനം സർവദേഹിനാം |
പ്രമാദാലസ്യനിദ്രാഭിസ്തന്നിബദ്ധ്യാതി ഭാരത || 14-8||

സത്ത്വം സുഖേ സഞ്ജയതി രജഃ കർമ്മണി ഭാരത |
ജ്ഞാനമാവൃത്യ തു തമഃ പ്രമാദേ സഞ്ജയത്യുത || 14-9||

രജസ്തമശ്യാഭിഭൂയ സത്ത്വം ഭവതി ഭാരത |
രജഃ സത്ത്വം തമശ്ചൈവ തമഃ സത്ത്വം രജസ്തഥാ || 14-10||

സർവദ്വാരേഷു ദേഹേഽസ്മിൻപ്രകാശ ഉപജായതേ |
ജ്ഞാനം യദാ തദാ വിദ്യാദിവൃദ്ധം സത്ത്വമിത്യുത || 14-11||

ലോഭഃ പ്രവൃത്തിരാഭഃ കർമ്മണാമശമഃ സുഹാ |
രജസ്യേതാനി ജായന്തേ വിവൃദ്ധേ ഭരതർഷഭ || 14-12||

അപ്രകാശോപ്രവൃത്തിശ്ച പ്രമാദോ മോഹ ഏവ ച |
തമസ്യേതാനി ജായന്തേ വിവൃദ്ധേ കരണന്ദന || 14-13||

യദാ സത്തേപ്രവൃദ്ധേ ഇ പ്രലയം യാതി ദേഹഭൃത് |
തദോത്തമവിദാം ലോകാനമലാൻപ്രതിപദ്യതേ || 14-14||

രജസി പ്രലയം ഗത്യാ കർമ്മസങ്ഗീഷ്യ ജായതേ |
തഥാ പ്രലീനസ്തഥസി മൃഡയോനിഷ്യ ജായതേ || 14-15||

കർമ്മണഃ സൂക്ൃതസ്യാഹുഃ സാന്ത്വികം നിർമലം ഫലം |
രജസസ്തു ഫലം ദുഃഖമജ്ഞാനം തമസഃ ഫലം || 14-16||

സത്യാത്സഞ്ജായതേ ജ്ഞാനം രജസോ ലോഭ ഏവ ച |
പ്രമാദമോഹൌ തമസോ ഭവതോജ്ഞാനമേവ ച || 14-17||

ഊർധ്വം ഗച്ഛന്തി സത്യാസ്ഥാ മധ്യേ തിഷ്ഠന്തി രാജസാഃ |
ജഘന്ത്യഗ്രന്ഥവൃത്തിസ്ഥാ അധോ ഗച്ഛന്തി താമസാഃ || 14-18||

നാന്യം ഗുണേഭ്യഃ കർതാരം യദാ ദ്രഷ്ട്യാനുപശ്യതി |
ഗുണേഭ്യശ്ച പരം വേന്തി മദ്ഭാവം സോധിഗച്ഛതി || 14-19||

ഗുണാനേതാനതീത്യ ശ്രീന്ദേഹീ ദേഹസമുദ്ഭവാൻ |
ജൻമമൃത്യുജരാദുഃഖൈർവിമുക്തോമൃതമശ്നതേ || 14-20||

അർജുന ഉവാച |

കൈശ്ഠീങ്ഗൈസ്തീൻഗുണാനേതാനതീതോ ഭവതി പ്രഭോ |
കിമാചാരഃ കഥം ചൈതാംസ്തീൻഗുണാനതിവർത്തതേ || 14-21||

ശ്രീഭഗവാനുവാച |

പ്രകാശം ച പ്രവൃത്തിം ച മോഹമേവ ച പാണ്ഡവ |
ന ദ്വേഷ്ടി സമ്പ്രവൃത്താനി ന നിവൃത്താനി കാക്ഷതി || 14-22||

ഉദാസീനവദാസീനോ ഗുണൈര്യോ ന വിചാല്യതേ |
ഗുണാ വർത്തന്ത ഇത്യേവം യോഽവതിഷ്ഠതി നേങ്ഗതേ || 14-23||

സമദഃഖസുഖഃ സ്വസ്ഥഃ സമലോഷ്ടാശ്ശകാഞ്ചനഃ |
ഇല്യപ്രിയാപ്രിയോ ധീരസ്തുല്യനിന്ദാത്മസംസ്തുതിഃ || 14-24||

മാനാപമാനയോസ്തുല്യസ്തുല്യോ മിത്രാരിപക്ഷയോഃ |
സർവാരംഭപരിത്യാഗീ ഗുണാതീതഃ സ ഉച്യതേ || 14-25||

മാം ച യോഽവ്യഭിചാരേണ ഭക്തിയോഗേന സേവതേ |
സ ഗുണാൻസമതീതൈതാൻബ്രഹ്മഭൂതായ കൽപതേ || 14-26||

ബ്രഹ്മണോ ഹി പ്രതിഷ്ഠാഹമമൃതസ്യാവ്യയസ്യ ച |
ശാശ്വതസ്യ ച ധർമസ്യ സുഖസൈകാന്തികസ്യ ച || 14-27||

ഓം തത്സദിതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു
ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ
ഗുണത്രയവിഭാഗയോഗോ നാമ ചതുർദശോഽധ്യായഃ || 14||

അഥ പഞ്ചദശോഽധ്യായഃ | പുരുഷോത്തമയോഗഃ

ശ്രീഭഗവാൻവാച |

ഊർധ്വമുലമധഃശാഖമശ്വതഥം പ്രാഹുരവ്യയം |
ഛന്ദാംസി യസ്യ പർണാനി യസ്തം വേദ സ വേദവിത് || 15-1||

അധശ്ചോർധ്വം പ്രസൃതാസ്തസ്യ ശാഖാ
ഗുണപ്രവൃദ്ധാ വിഷയപ്രവാലാഃ |
അധശ്ച മുലാന്യനുസന്തതാനി
കർമാനുബന്ധീനി മനുഷ്യലോകേ || 15-2||

ന രൂപമന്യേഹ തഥോപലഭ്യതേ
നാനോ ന ചാദീർന ച സമ്പ്രതിഷ്ഠാ |
അശ്വതഥമേനം സുവിരൂഢമുലം
അസങ്ഗശസ്ത്രേണ ദൃഢേന ഛിത്ത്വാ || 15-3||

തതഃ പദം തത്പരിമാർഗിതവ്യം
യസ്മിൻഗതാ ന നിവർതന്തി ഭൂയഃ |
തഥേവ ചാദ്യം പുരുഷം പ്രപദ്യേ |
യതഃ പ്രവൃത്തിഃ പ്രസൃതാ പുരാണീ || 15-4||

നിർമാനമോഹാ ജിതസങ്ഗദോഷാ

അധ്യാത്മനിത്യോ വിനിവൃത്തകാമാഃ ।

ദ്വന്ദ്വേർവിമുക്താഃ സുഖദുഃഖസംജ്ഞൈർ-

ഗച്ഛന്ത്യമൃഗാഃ പദമവ്യയം തത് ॥ 15-5॥

ന തദ്ഭാസയതേ സൂര്യോ ന ശശാങ്കോ ന പാവകഃ ।

യദ്ഗത്യാ ന നിവർത്തന്തേ തഥാമ പരമം മമ ॥ 15-6॥

മമൈവാംശോ ജീവലോകേ ജീവഭൂതഃ സനാതനഃ ।

മനഃഷഷ്ടാനീന്ദ്രിയാണി പ്രകൃതിസ്ഥാനി കർഷതി ॥ 15-7॥

ശരീരം യദവാപ്നോതി യച്ചാപ്യുക്ത്രാമതീശ്വരഃ ।

ഗൃഹീത്യൈതാനി സംയാതി വായുർഗന്ധാനിവാശയാത് ॥ 15-8॥

ശ്രോത്രം ചക്ഷുഃ സ്സർശനം ച രസനം ശ്രോണമേവ ച ।

അധിഷ്ഠായ മനശ്ചായം വിഷയാനുപസേവതേ ॥ 15-9॥

ഉക്ത്രാമന്തം സ്ഥിതം വാപി ഭൂജാനം വാ ഗുണാനൃപിതം ।

വിമൃഗാ നാനുപശ്യന്തി പശ്യന്തി ജ്ഞാനചക്ഷുഷഃ ॥ 15-10॥

യതന്തോ യോഗിനശ്ചൈനം പശ്യന്ത്യാത്മന്യവസ്ഥിതം ।

യതന്തോഽപ്യകൃതാത്മാനോ നൈനം പശ്യന്ത്യചേതസഃ ॥ 15-11॥

യദാദിത്യഗതം തേജോ ജഗദ്ഭാസയതേഽഖിലം ।

യച്ചന്ദ്രമസി യച്ചാഗൌ തത്തേജോ വിദ്ധി മാമകം ॥ 15-12॥

ഗാമാവിശ്യ ച ഭൂതാനി ധാരയാംയഹമോജസാ ।

പുഷ്ണാമി ചൌഷധീഃ സർവാഃ സോമോ ഭൂത്യാ രസാത്മകഃ ॥ 15-13॥

അഹം വൈശ്യാനരോ ഭൂത്യാ പ്രാണിനാം ദേഹമാശ്രിതഃ ।

പ്രാണാപാനസമായുക്തഃ പചായന്നം ചതുർവിധം ॥ 15-14॥

സർവസ്യ ചാഹം ഹൃദി സന്നിവിഷ്ടോ

മത്തഃ സ്മൃതിർജ്ഞാനമപോഹനഞ്ച ।

വേദൈശ്ച സർവൈരഹമേവ വേദ്യോ

വേദാന്തക്വദ്വേദവിദേവ ചാഹം ॥ 15-15॥

ദ്വാവിമൌ പുരുഷൌ ലോകേ ക്ഷരശ്ചാക്ഷര ഏവ ച ।

ക്ഷരഃ സർവാണി ഭൂതാനി കൂടസേമാക്ഷര ഉച്യതേ || 15-16||

ഉത്തമഃ പുരുഷസ്ത്വന്യഃ പരമാത്മേത്യദാഹൃതഃ |

യോ ലോകത്രയമാവിശ്യ ബിഭർത്യവ്യയ ഈശ്വരഃ || 15-17||

യസ്മാത്ക്ഷരമതീതോഽഹമക്ഷരാദപി ചോത്തമഃ |

അതോഽസ്മി ലോകേ വേദേ ച പ്രഥിതഃ പുരുഷോത്തമഃ || 15-18||

യോ മാമേവമസമുദ്യോ ജാനാതി പുരുഷോത്തമം |

സ സർവവിദ്ഭജതി മാം സർവഭാവേന ഭാരത || 15-19||

ഇതി ഗുഹ്യതമം ശാസ്ത്രമിദമുക്തം മയാനഘ |

ഏതദ്ബുദ്ധ്യാ ബുദ്ധിമാൻസ്യാത്കൃതകൃത്യശ്ച ഭാരത || 15-20||

ഓം തത്സദിതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു

ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ ശ്രീകൃഷ്ണാർജുന സംവാദേ

പുരുഷോത്തമയോഗോ നാമ പഞ്ചദശോഽധ്യായഃ || 15||

അഥ ഷോഡശോഽധ്യായഃ | ദൈവാസുരസമ്പദ്ഭിഭോഗയോഗഃ

ശ്രീഭഗവാനവാച |

അഭയം സത്ത്വസംശുദ്ധിർജ്ഞാനയോഗവ്യവസ്ഥിതിഃ |

ദാനം ദമശ്ച യജ്ഞശ്ച സ്വാധ്യായസ്തുപ ആർജവം || 16-1||

അഹിംസാ സത്യമക്രോധസ്ത്യാഗഃ ശാന്തിരപൈശ്ചനം |

ദയാ ഭൂതേഷുലോലുപ്തം മാർദവം ഹ്രീരചാപലം || 16-2||

തേജഃ ക്ഷമാ ധൃതിഃ ശൌചമദ്രോഹോ നാതിമാനിതാ |

ഭവന്തി സമ്പദം ദൈവീമഭിജാതസ്യ ഭാരത || 16-3||

ദംഭോ ദർപോഽഭിമാനശ്ച ക്രോധഃ പാരുഷ്യമേവ ച |

അജ്ഞാനം ചാഭിജാതസ്യ പാർഥ സമ്പദമാസുരീം || 16-4||

ദൈവീ സമ്പദ്ഭിമോക്ഷായ നിബന്ധായാസുരീ മതാ |

മാ ശുചഃ സമ്പദം ദൈവീമഭിജാതോഽസി പാണ്ഡവ || 16-5||

ദ്വൗ ഭൂതസർഗൌ ലോകേഽസ്മിന്നൈവ ആസുര ഏവ ച |

ദൈവോ വിസ്മരശഃ പ്രോക്ത ആസുരം പാർഥ മേ ശ്രുണു || 16-6||

പ്രവൃത്തിം ച നിവൃത്തിം ച ജനാ ന വിദുരാസുരാഃ |
ന ശൌചം നാപി ചാചാരോ ന സത്യം തേഷു വിദ്യതേ || 16-7||

അസത്യമപ്രതിഷ്ഠം തേ ജഗദാഹുരനീശ്വരം |
അപരസ്പരസംഭ്രതം കിമന്യത്കാമഹൈതുകം || 16-8||

ഏതാം ദൃഷ്ടിമവഷ്ടഭ്യ നഷ്ടാത്മാനോഽൽപബുദ്ധയഃ |
പ്രഭവന്ത്യഗ്രകർമാണഃ ക്ഷയായ ജഗതോഽഹിതാഃ || 16-9||

കാമമാശ്രിത്യ ദുഷ്കരം ദംഭമാനമദാനിതാഃ |
മോഹാദ്ഗൃഹീത്യാസദ്ഗ്രാഹാൻപ്രവർത്തന്തോഽശുചിവ്രതാഃ || 16-10||

ചിന്താമപരിമേയാം ച പ്രലയാന്താമുപാശ്രിതാഃ |
കാമോപഭോഗപരമാ ഏതാവദിതി നിശ്ചിതാഃ || 16-11||

ആശാപാശശതൈർബദ്ധാഃ കാമക്രോധപരായണാഃ |
ഈഹന്തേ കാമഭോഗാർഥമന്യായേനാർഥസഞ്ചയാൻ || 16-12||

ഇദമദ്യ മയാ ലബ്ധമിമം പ്രാപ്സ്യേ മനോരഥം |
ഇദമസ്തീദമപി മേ ഭവിഷ്യതി പുനർധനം || 16-13||

അസൌ മയാ ഹതഃ ശത്രുർഹനിഷ്യേ ചാപരാന്ധി |
ഈശ്വരോഽഹമഹം ഭോഗീ സിദ്ധോഽഹം ബലവാൻസുഖി || 16-14||

ആവ്യോഽഭിജനവാനസ്മി കോഽന്യോഽസ്മി സദൃശോ മയാ |
യക്ഷ്യേ ദാസ്യാമി മോദിഷ്യേ ഇത്യജ്ഞാനവിമോഹിതാഃ || 16-15||

അനേകചിത്തവിഭ്രാന്താ മോഹജാലസമാവൃതാഃ |
പ്രസക്താഃ കാമഭോഗേഷു പതന്തി നരകേഽശുചൌ || 16-16||

ആത്മസംഭാവിതാഃ സ്തബ്ധാ ധനമാനമദാനിതാഃ |
യജന്തേ നാമയജ്ഞേണേ ദംഭോവിധിപൂർവകം || 16-17||

അഹങ്കാരം ബലം ദർപം കാമം ക്രോധം ച സംശ്രിതാഃ |
മാമാത്മപരദേഹേഷു പ്രദിഷന്തോഽഭ്യസൂയകാഃ || 16-18||

താനഹം ദ്വിഷതഃ ക്രൂരൻസംസാരേഷു നരാധമാൻ |
ക്ഷിപായജസ്രമശുഭാനാസുരീഷ്യേവ യോനിഷു || 16-19||

ആസുരീം യോനിമാപന്നാ മുഘാ ജൻമനി ജൻമനി |
മാമപ്രാപ്യൈവ കൌന്തേയ തതോ യാന്ത്യധമാം ഗതിം || 16-20||

ത്രിവിധം നരകസ്വേദം ദ്വാരം നാശനമാത്മനഃ |
കാമഃ ക്രോധസ്തമാ ലോഭസ്തസ്മാദേതന്ത്രയം ത്യജേത് || 16-21||

ഏതൈർവിമുക്തഃ കൌന്തേയ തമോദ്വാരൈസ്ത്രിഭിർനരഃ |
ആചരത്യാത്മനഃ ശ്രേയസ്തതോ യാതി പരാം ഗതിം || 16-22||

യഃ ശാസ്ത്രവിധിമുത്സൃജ്യ വർത്തതേ കാമകാരതഃ |
ന സ സിദ്ധിമവാപ്നോതി ന സുഖം ന പരാം ഗതിം || 16-23||

തസ്മാച്ഛാസ്ത്രം പ്രമാണം തേ കാര്യാകാര്യവ്യവസ്ഥിതൌ |
ജ്ഞാത്വാ ശാസ്ത്രവിധാനോക്തം കർമ്മ കർമ്മമിഹാർഹസി || 16-24||

ഓം തത്സദിതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു
ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ
ദൈവാസുരസമ്പദ്വിഭാഗയോഗോ നാമ ഷോഡശോഽധ്യായഃ || 16||

അഥ സപ്തദശോഽധ്യായഃ | ശ്രദ്ധാത്രയവിഭാഗയോഗഃ

അർജുന ഉവാച |

യേ ശാസ്ത്രവിധിമുത്സൃജ്യ യജന്തേ ശ്രദ്ധയാന്വിതാഃ |
തേഷാം നിഷ്ഠാ തു കാ കൃഷ്ണ സത്ത്വമാഹോ രജസ്തമഃ || 17-1||

ശ്രീഭഗവാനുവാച |

ത്രിവിധാ ഭവതി ശ്രദ്ധാ ദേഹിനാം സാ സ്വഭാവജാ |
സാത്ത്വികീ രാജസീ ചൈവ താമസീ ചേതി താം ശൃണു || 17-2||

സത്ത്വാനരൂപാ സർവസ്യ ശ്രദ്ധാ ഭവതി ഭാരത |
ശ്രദ്ധാമയോഽയം പുരുഷോ യോ യച്ഛ്രദ്ധഃ സ ഏവ സഃ || 17-3||

യജന്തേ സാത്ത്വികാ ദേവാനൃക്ഷരക്ഷാഃസി രാജസാഃ |

പ്രേതാൻഭൂതഗണാംശ്ചാന്യേ യജന്തേ താമസാ ജനാഃ || 17-4||

അശാസ്ത്രവിഹിതം ഘോരം തപ്യന്തേ യേ തപോ ജനാഃ |
ദംഭാഹങ്കാരസംയുക്താഃ കാമരാഗബലാനിതാഃ || 17-5||

കർഷയന്തഃ ശരീരസ്ഥം ഭൂതഗ്രാമമചേതസഃ |
മാം ചൈവാന്തഃശരീരസ്ഥം താനിധ്യാസുരനിശ്ചയാൻ || 17-6||

ആഹാരസ്തുപി സർവസ്യ ത്രിവിധോ ഭവതി പ്രിയഃ |
യജ്ഞസ്തുപസ്തുമാ ദാനം തേഷാം ഭേദമിമം ശൃണു || 17-7||

ആയുഃസത്ത്വബലാരോഗ്യസുഖപ്രീതിവിവർധനാഃ |
രസ്യാഃ സ്തിഗ്ധാഃ സ്ഥിരാ ഹൃദ്യാ ആഹാരാഃ സാന്ത്വികപ്രിയാഃ || 17-8||

കച്ഛംലലവണാത്യഷ്ണതീക്ഷ്ണരൂക്ഷവിദാഹിനഃ |
ആഹാരാ രാജസസ്യേഷ്ടാ ദുഃഖശോകാമയപ്രദാഃ || 17-9||

യാതയാമം ഗതരസം പുതി പര്യുഷിതം ച യത് |
ഉച്ഛിഷ്ടമപി ചാമേധ്യം ഭോജനം താമസപ്രിയം || 17-10||

അഹലാകാക്ഷിഭിര്യജ്ഞോ വിധിദൃഷ്ടോ യ ഇജ്യതേ |
യഷ്ടവ്യമേവേതി മനഃ സമാധായ സ സാന്ത്വികഃ || 17-11||

അഭിസന്ധായ ഇ ഫലം ദംഭാർഥമപി ചൈവ യത് |
ഇജ്യതേ ഭരതശ്രേഷ്ഠ തം യജ്ഞം വിദ്ധി രാജസം || 17-12||

വിധിഹീനമസൃഷ്ടാനം മന്ത്രഹീനമദക്ഷിണം |
ശ്രദ്ധാവിരഹിതം യജ്ഞം താമസം പരിചക്ഷതേ || 17-13||

ദേവദിജഗുരപ്രാജ്ഞപുജനം ശൌചമാർജവം |
ബ്രഹ്മചര്യമഹിംസാ ച ശാരീരം തപ ഉച്യതേ || 17-14||

അനുദ്വേഗകരം വാക്യം സത്യം പ്രിയഹിതം ച യത് |
സ്വാധ്യായാഭ്യസനം ചൈവ വാങ്മയം തപ ഉച്യതേ || 17-15||

മനഃ പ്രസാദഃ സൌന്ദര്യം മൌനമാത്മവിനിഗ്രഹഃ |
ഭാവസംശുദ്ധിരിത്യേതത്തപോ മാനസമുച്യതേ || 17-16||

ശ്രദ്ധയാ പരയാ തപ്തം തപസ്സന്ത്രിവിധം നരൈഃ |
അഹലാകാക്ഷിഭിര്യുക്തൈഃ സാന്ത്വികം പരിചക്ഷതേ || 17-17||

സത്കാരമാനപുജാർഥം തപോ ദംഭേന ചൈവ യത് |
ക്രിയതേ തദിഹ പ്രോക്തം രാജസം ചലമധ്യവം || 17-18||

മുഖഗ്രാഹേണാത്മനോ യത്പീഡയാ ക്രിയതേ തപഃ |
പരസ്യോത്സാദനാർഥം വാ തത്താമസമുദാഹൃതം || 17-19||

ദാതവ്യമിതി യദാനം ദീയതേനപകാരിണേ |
ദേശേ കാലേ ച പാത്രേ ച തദാനം സാന്ത്വികം സ്മൃതം || 17-20||

യത്തു പ്രത്യപകാരാർഥം ഫലമുദ്രിശ്യ വാ പുനഃ |
ദീയതേ ച പരിക്ലിഷ്ടം തദാനം രാജസം സ്മൃതം || 17-21||

അദേശകാലേ യദാനമപാത്രേഭ്യശ്ച ദീയതേ |
അസത്കൃതമവജ്ഞാതം തത്താമസമുദാഹൃതം || 17-22||

ഓംതത്സദിതി നിർദേശോ ബ്രഹ്മണസ്ത്രിവിധഃ സ്മൃതഃ |
ബ്രാഹ്മണാസ്തേന വേദാശ്ച യജ്ഞാശ്ച വിഹിതാഃ പുരാ || 17-23||

തസ്മാദോമിത്യുദാഹൃത്യ യജ്ഞദാനതപഃക്രിയാഃ |
പ്രവർത്തന്തേ വിധാനോക്താഃ സതതം ബ്രഹ്മവാദിനാം || 17-24||

തദിത്യനഭിസന്ധായ ഫലം യജ്ഞതപഃക്രിയാഃ |
ദാനക്രിയാശ്ച വിവിധാഃ ക്രിയന്തേ മോക്ഷകാക്ഷിഭിഃ || 17-25||

സദ്ഭാവേ സാധുഭാവേ ച സദിത്യേതത്പ്രയുജ്യതേ |
പ്രശസ്തേ കർമ്മണി തഥാ സച്ഛബ്ദഃ പാർഥ യുജ്യതേ || 17-26||

യജ്ഞേ തപസി ദാനേ ച സ്ഥിതിഃ സദിതി ചോച്യതേ |
കർമ്മ ചൈവ തദർഥീയം സദിത്യേവാഭിധീയതേ || 17-27||

അശ്രദ്ധയാ ഹൃതം ദത്തം തപസ്സപ്തം കൃതം ച യത് |
അസദിത്യുച്യതേ പാർഥ ന ച തത്പ്രേത്യ നോ ഇഹ || 17-28||

ഓം തത്സദിതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാനുപനിഷത്സു
ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ

ശ്രദ്ധാത്രയവിഭാഗയോഗോ നാമ സപ്തദശോദ്യായഃ || 17||

അഥാഷ്ടാദശോദ്യായഃ | മോക്ഷസംന്യാസയോഗഃ

അർജുന ഉവാച |

സംന്യാസസ്യ മഹാബാഹോ തത്ത്വമിച്ഛാമി വേദിതം |
ത്യാഗസ്യ ച ഹൃഷീകേശ പൃഥക്ക്കേശിനിഷ്ഠന || 18-1||

ശ്രീഭഗവാൻവാച |

കായാനാം കർമ്മണാം ന്യാസം സംന്യാസം കവയോ വിദ്ഃ |
സർവകർമ്മഫലത്യാഗം പ്രാഹുസ്ത്യാഗം വിചക്ഷണാഃ || 18-2||

ത്യാജ്യം ദോഷവദിത്യേകേ കർമ്മ പ്രാഹുർമനീഷിണഃ |
യജ്ഞദാനതപഃകർമ്മ ന ത്യാജ്യമിതി ചാപരേ || 18-3||

നിശ്ചയം ശുണ മേ തത്ര ത്യാഗേ ഭരതസത്ത്വമ |
ത്യാഗോ ഹി പുരുഷവ്യാഘ്രേ ത്രിവിധഃ സമ്പ്രകീർത്തിതഃ || 18-4||

യജ്ഞദാനതപഃകർമ്മ ന ത്യാജ്യം കാര്യമേവ തത് |
യജ്ഞോ ദാനം തപശ്ചൈവ പാവനാനി മനീഷിണാം || 18-5||

ഏതാന്യപി തു കർമാണി സങ്ഗം ത്യക്ത്വാ ഫലാനി ച |
കർതവ്യാനീതി മേ പാർഥ നിശ്ചിതം മതമുത്തമം || 18-6||

നിയതസ്യ തു സംന്യാസഃ കർമ്മണോ നോപപദ്യതേ |
മോഹാത്തസ്യ പരിത്യാഗസ്താമസഃ പരികീർത്തിതഃ || 18-7||

ദുഃഖമിത്യേവ യത്കർമ്മ കായക്ലേശഭയാത്ത്യജേത് |
സ കൃത്വാ രാജസം ത്യാഗം നൈവ ത്യാഗഫലം ലഭേത് || 18-8||

കാര്യമിത്യേവ യത്കർമ്മ നിയതം ക്രിയതേർജുന |
സങ്ഗം ത്യക്ത്വാ ഫലം ചൈവ സ ത്യാഗഃ സാത്തീകോ മതഃ || 18-9||

ന ദ്വേഷ്യകുശലം കർമ്മ കുശലേ നാനുഷജ്ജതേ |
ത്യാഗീ സത്ത്വസമാവിഷ്ടോ മേധാവി ചിന്നസംശയഃ || 18-10||

ന ഹി ദേഹഭൂതാ ശക്യം തൃജ്ജ്വം കർമാണ്യശേഷതഃ |
യസ്തു കർമ്മഫലത്യാഗീ സ ത്യാഗീത്യഭിധീയതേ || 18-11||

അനിഷ്ടമിഷ്ടം മിശ്രം ച ത്രിവിധം കർമ്മണഃ ഫലം |
ഭവത്യത്യാഗിനാം പ്രേത്യ ന തു സംന്യാസിനാം ക്വചിത് || 18-12||

പഞ്ചൈതാനി മഹാബാഹോ കാരണാനി നിബോധ മേ |
സാങ്ഖ്യേ കൃതാന്തേ പ്രോക്താനി സിദ്ധയേ സർവകർമ്മണാം || 18-13||

അധിഷ്ഠാനം തഥാ കർതാ കരണം ച പൃഥഗ്വിധം |
വിവിധാശ്ച പൃഥക്ചേഷ്ടാ ദൈവം ചൈവാത്ര പഞ്ചമം || 18-14||

ശരീരവാങ്മനോഭിര്യത്കർമ്മ പ്രാരഭതേ നരഃ |
ന്യായും വാ വിപരീതം വാ പഞ്ചൈതേ തസ്യ ഹേതവഃ || 18-15||

തത്രൈവം സതി കർതാരമാത്മാനം കേവലം തു യഃ |
പശ്യത്യക്രതബുദ്ധിത്വാന സ പശ്യതി ദുർമ്മതിഃ || 18-16||

യസ്യ നാഹങ്കൃതോ ഭാവോ ബുദ്ധിര്യസ്യ ന ലിപ്യതേ |
ഹത്യാപി സ ഇമാംഘോകാന ഹന്തി ന നിബധ്യതേ || 18-17||

ജ്ഞാനം ജ്ഞേയം പരിജ്ഞാതാ ത്രിവിധാ കർമ്മചോദനാ |
കരണം കർമ്മ കർത്തേതി ത്രിവിധഃ കർമ്മസങ്ഗ്രഹഃ || 18-18||

ജ്ഞാനം കർമ്മ ച കർതാ ച ത്രിയൈവ ഗുണഭേദതഃ |
പ്രോച്യതേ ഗുണസങ്ഖ്യാനേ യഥാവച്ഛൺ താന്യപി || 18-19||

സർവഭൂതേഷു യേനൈകം ഭാവമവ്യയമീക്ഷതേ |
അവിഭക്തം വിഭക്തേഷു തജ്ജ്ഞാനം വിദ്ധി സാന്ത്വികം || 18-20||

പൃഥക്ത്വേന തു യജ്ജ്ഞാനം നാനാഭാവാന്പൃഥഗ്വിധാൻ |
വേത്തി സർവേഷു ഭൂതേഷു തജ്ജ്ഞാനം വിദ്ധി രാജസം || 18-21||

യത്തു കൃത്സുവദേകസ്മിൻകാര്യേ സക്തമഹൈതുകം |
അതത്യാർഥവദൽപം ച തത്താമസമുദാഹൃതം || 18-22||

നിയതം സങ്ഗരഹിതമരാഗദ്വേഷതഃ കൃതം |
അഫലപ്രേപ്തനാ കർമ്മ യത്തത്യാത്വികമുച്യതേ || 18-23||

യത്തു കാമേപ്സനാ കർമ്മ സാഹകാരേണ വാ പുനഃ |
ക്രിയതേ ബഹുലായാസം തദ്രാജസമുദാഹൃതം || 18-24||

അനുബന്ധം ക്ഷയം ഹിംസാമനപേക്ഷ്യ ച പൌരൂഷം |
മോഹാദാരഭ്യതേ കർമ്മ യത്തത്താമസമുച്യതേ || 18-25||

മുക്തസങ്ഗോഽനഹംവാദീ യുതൃത്സാഹസമനഗിതഃ |
സിദ്ധ്യസിദ്ധ്യോർനിർവികാരഃ കർത്താ സാത്തപിക ഉച്യതേ || 18-26||

രാഗീ കർമ്മഫലപ്രേപ്സുരുണ്യോ ഹിംസാത്മകോഽശുചിഃ |
ഹർഷശോകാനഗിതഃ കർത്താ രാജസഃ പരികീർത്തിതഃ || 18-27||

അയുക്തഃ പ്രാകൃതഃ സ്തുണ്യഃ ശരോ നൈഷ്ഠികോഽലസഃ |
വിഷാദീ ദീർഘസൂത്രീ ച കർത്താ താമസ ഉച്യതേ || 18-28||

ബുദ്ധേർഭേദം യുതേശ്ചൈവ ഗുണതസ്ത്രിവിധം ശുണ |
പ്രോച്യമാനമശേഷേണ പൃഥക്ത്വേന ധനഞ്ജയ || 18-29||

പ്രവൃത്തിം ച നിവൃത്തിം ച കാര്യാകാര്യേ ഭയാഭയേ |
ബന്ധം മോക്ഷം ച യാ വേത്തി ബുദ്ധിഃ സാ പാർഥ സാത്തപികീ || 18-30||

യയാ ധർമ്മധർമ്മം ച കാര്യം ചാകാര്യമേവ ച |
അയഥാവത്പ്രജാനാതി ബുദ്ധിഃ സാ പാർഥ രാജസീ || 18-31||

അധർമ്മം ധർമ്മമിതി യാ മന്യതേ തമസാവൃതാ |
സർവാർഥാനഗിപരീതാംശ്ച ബുദ്ധിഃ സാ പാർഥ താമസീ || 18-32||

ധൃത്യാ യയാ ധാരയതേ മനഃപ്രാണേന്ദ്രിയക്രിയാഃ |
യോഗേനാവ്യഭിചാരിണ്യാ യുതിഃ സാ പാർഥ സാത്തപികീ || 18-33||

യയാ തു ധർമ്മകാമാർഥാസ്യത്യാ ധാരയതേഛർജ്ജുന |
പ്രസങ്ഗേന ഫലാകാങ്ക്ഷീ യുതിഃ സാ പാർഥ രാജസീ || 18-34||

യയാ സ്വപ്നം ഭയം ശോകം വിഷാദം മദമേവ ച |
ന വിമുഞ്ചതി ദുർമേധാ യുതിഃ സാ പാർഥ താമസീ || 18-35||

സുഖം ത്വിദാനീം ത്രിവിധം ശുണ മേ ഭരതർഷഭ |

അഭയാസാദ്രമതേ യത്ര ദുഃഖാന്തം ച നിഗച്ഛതി || 18-36||

യത്തദഗ്രേ വിഷമിവ പരിണാമേഴ്മതോപമം |
തത്സുഖം സാന്ത്വികം പ്രോക്തമാത്മബുദ്ധിപ്രസാദജം || 18-37||

വിഷയേന്ദ്രിയസംയോഗാദ്യത്തദഗ്രേഴ്മതോപമം |
പരിണാമേ വിഷമിവ തത്സുഖം രാജസം സ്മൃതം || 18-38||

യദഗ്രേ ചാനബന്ധേ ച സുഖം മോഹനമാത്മനഃ |
നിദ്രാലസ്യപ്രമാദോത്ഥം തത്താമസമുദാഹൃതം || 18-39||

ന തദസ്തി പൃഥിവ്യാം വാ ദിവി ദേവേഷു വാ പുനഃ |
സത്ത്വം പ്രകൃതിജൈർമുക്തം യദേഭിഃ സ്യാത്ത്രിഭിർഗുണൈഃ || 18-40||

ബ്രാഹ്മണക്ഷത്രിയവിശാം ശൂദ്രാണാം ച പരന്തപ |
കർമാണി പ്രവിഭക്താനി സ്വഭാവപ്രഭവൈർഗുണൈഃ || 18-41||

ശമോ ദമസ്തപഃ ശൌചം ക്ഷാന്തിരാർജവമേവ ച |
ജ്ഞാനം വിജ്ഞാനമാസ്തിക്യം ബ്രഹ്മകർമ്മ സ്വഭാവജം || 18-42||

ശൌര്യം തേജോ ധൃതിർദാക്ഷ്യം യുദ്ധേ ചാപ്യപലായനം |
ദാനമീശ്വരഭാവശ്ച ക്ഷാന്ത്രം കർമ്മ സ്വഭാവജം || 18-43||

കൃഷിഗൌരക്ഷ്യവാണിജ്യം വൈശ്യകർമ്മ സ്വഭാവജം |
പരിചര്യോത്ഥകം കർമ്മ ശൂദ്രസ്യാപി സ്വഭാവജം || 18-44||

സ്വേ സ്വേ കർമ്മണ്യഭിരതഃ സംസിദ്ധിം ലഭതേ നരഃ |
സ്വകർമ്മനിരതഃ സിദ്ധിം യഥാ വിന്ദതി തച്ഛുണ || 18-45||

യതഃ പ്രവൃത്തിർഭൂതാനാം യേന സർവമിദം തതം |
സ്വകർമ്മണാ തമഭ്യർച്യ സിദ്ധിം വിന്ദതി മാനവഃ || 18-46||

ശ്രോയാൻസ്വധർമ്മോ വിഗുണഃ പരധർമ്മാത്വനഷ്ടിതാത് |
സ്വഭാവനിയതം കർമ്മ കർവന്നാപ്നോതി കിൽബിഷം || 18-47||

സഹജം കർമ്മ കൌന്തേയ സദോഷമപി ന ത്യജേത് |
സർവാരംഭാ ഹി ദോഷേണ ധൃമേനാഗ്നിരിവാവൃതാഃ || 18-48||

അസക്തബുദ്ധിഃ സർവത്ര ജിതാത്മാ വിഗതസ്തപഃ |
നൈഷ്ഠുര്യസിദ്ധിം പരമാം സംന്യാസേനാധിഗച്ഛതി || 18-49||

സിദ്ധിം പ്രാപ്തോ യഥാ ബ്രഹ്മ തഥാപ്നോതി നിബോധ മേ |
സമാസേനൈവ കൌന്തേയ നിഷ്ഠാ ജ്ഞാനസ്യ യാ പരാ || 18-50||

ബുദ്ധ്യാ വിശുദ്ധയാ യുക്തോ ധൃത്യാത്മാനം നിയംയ ച |
ശബ്ദാദീനഗ്നിഷയാംസ്ത്യക്ത്വാ രാഗദ്വേഷൗ വ്യദസ്യ ച || 18-51||

വിവിക്തസേവീ ലഘ്യാശീ യതവാക്കായമാനസഃ |
ധ്യാനയോഗപരോ നിത്യം വൈരാഗ്യം സമുപാശ്രിതഃ || 18-52||

അഹങ്കാരം ബലം ദർപം കാമം ക്രോധം പരിഗ്രഹം |
വിമുച്യ നിർമ്മമഃ ശാന്തോ ബ്രഹ്മഭൂതായ കൽപതേ || 18-53||

ബ്രഹ്മഭൂതഃ പ്രസന്നാത്മാ ന ശോചതി ന കാങ്ക്ഷതി |
സമഃ സർവേഷു ഭൂതേഷു മദ്ഭക്തിം ലഭതേ പരാം || 18-54||

ഭക്ത്യാ മാമഭിജാനാതി യാവാന്യശ്ചാസ്മി തത്ത്വതഃ |
തതോ മാം തത്ത്വതോ ജ്ഞാത്വാ വിശതേ തദനന്തരം || 18-55||

സർവകർമാണ്യപി സദാ കർവ്വാനോ മദ്യപാശ്രയഃ |
മത്പ്രസാദാദവാപ്നോതി ശാശ്വതം പദമവ്യയം || 18-56||

ചേതസാ സർവകർമാണി മയി സംന്യസ്യ മത്പരഃ |
ബുദ്ധിയോഗമുപാശ്രിത്യ മച്ചിത്തഃ സതതം ഭവ || 18-57||

മച്ചിത്തഃ സർവദുർഗാണി മത്പ്രസാദാത്തരിഷ്യസി |
അഥ ചേത്ത്വമഹങ്കാരാന ശ്രോഷ്യസി വിനക്ഷ്യസി || 18-58||

യദഹങ്കാരമാശ്രിത്യ ന യോത്സ്യ ഇതി മന്യസേ |
മിഥൈമ്യഷ വ്യവസായസ്തേ പ്രകൃതിസ്ത്യാം നിയോക്ഷ്യതി || 18-59||

സ്വഭാവജേന കൌന്തേയ നിബദ്ധഃ സ്വേന കർമണാ |
കർതും നേച്ഛസി യൻമോഹാത്കരിഷ്യസ്യവശോഽപി തത് || 18-60||

ഈശ്വരഃ സർവഭൂതാനാം ഹൃദേശ്വരർജുന തിഷ്ഠതി |
ഭ്രാമയൻസർവഭൂതാനി യന്ത്രാക്രൂഡാനി മായയാ || 18-61||

തമേവ ശരണം ഗച്ഛ സർവഭാവേന ഭാരത |
തത്പ്രസാദാത്പരാം ശാന്തിം സ്ഥാനം പ്രാപ്സ്യസി ശാശ്വതം || 18-62||

ഇതി തേ ജ്ഞാനമാഖ്യാതം ഗുഹ്യാദ്ഗുഹ്യതരം മയാ |
വിമൃശ്യൈതദശേഷേണ യഥേച്ഛസി തഥാ കരു || 18-63||

സർവഗുഹ്യതമം ഭൂയഃ ശൃണു മേ പരമം വചഃ |
ഇഷ്ട്യാസി മേ ദൃഢമിതി തതോ വക്ഷ്യാമി തേ ഹിതം || 18-64||

മൻമനാ ഭവ മദ്ഭക്തോ മദ്യാജീ മാം നമസ്കരു |
മാമേവൈഷ്യസി സത്യം തേ പ്രതിജാനേ പ്രിയോസി മേ || 18-65||

സർവധർമാൻപരിത്യജ്യ മാമേകം ശരണം വ്രജ |
അഹം ത്വാ സർവപാപേഭ്യോ മോക്ഷയിഷ്യാമി മാ ശൂചഃ || 18-66||

ഇദം തേ നാതപസ്തായ നാഭക്തായ കദാചന |
ന ചാശ്രുശ്രുഷവേ വാച്യം ന ച മാം യോഭ്യസൂയതി || 18-67||

യ ഇദം പരമം ഗുഹ്യം മദ്ഭക്തേഷ്വഭിധാസ്യതി |
ഭക്തിം മയി പരാം കൃത്വാ മാമേവൈഷ്യത്യസംശയഃ || 18-68||

ന ച തസ്മാൻമനുഷ്യേഷു കശ്ചിൻമേ പ്രിയകൃത്തമഃ |
ഭവിതാ ന ച മേ തസ്മാദന്യഃ പ്രിയതരോ ഭൂവി || 18-69||

അധ്യേഷ്യതേ ച യ ഇമം ധർമ്മം സംവാദമാവയോഃ |
ജ്ഞാനയജ്ഞേന തേനാഹമിഷ്ടഃ സ്യാമിതി മേ മതിഃ || 18-70||

ശ്രദ്ധാവാന്നനസൂയശ്ച ശൃണയാദപി യോ നരഃ |
സോഽപി മുക്തഃ ശുഭാഽല്ലോകാൻപ്രാപ്തയാത്പുണ്യകർമ്മണാം || 18-71||

കച്ചിദേതച്ഛതം പാർഥ ത്വയൈകാഗ്രേണ ചേതസാ |
കച്ചിദജ്ഞാനസമ്മോഹഃ പ്രനഷ്ടസ്തേ ധനഞ്ജയ || 18-72||

അർജുന ഉവാച |

നഷ്ടോ മോഹഃ സ്മൃതിരണ്ണോ ത്വത്പ്രസാദാൻമയാച്യത |
സ്ഥിതോഽസ്മി ഗതസന്ദേഹഃ കരിഷ്യേ വചനം തവ || 18-73||

സഞ്ജയ ഉവാച |

ഇത്യഹം വാസുദേവസ്യ പാർഥസ്യ ച മഹാത്മനഃ |
സംവാദമിമമശ്രൗഷമദ്ഭൂതം രോമഹർഷണം || 18-74 ||

വ്യാസപ്രസാദാച്ഛതവാനേതദ്ഗൃഹ്യമഹം പരം |
യോഗം യോഗേശ്വരാത്കൃഷ്ണാത്സാക്ഷാത്കഥയതഃ സ്വയം || 18-75 ||

രാജൻസംസ്മൃത്യ സംസ്മൃത്യ സംവാദമിമദ്ഭൂതം |
കേശവർജ്ജനയോഃ പുണ്യം ഹൃഷ്യാമി ച മുഹൂർമുഹൂഃ || 18-76 ||

തച്ച സംസ്മൃത്യ സംസ്മൃത്യ രൂപമത്യദ്ഭൂതം ഹരേഃ |
വിസ്മയോ മേ മഹാൻ രാജൻഹൃഷ്യാമി ച പുനഃ പുനഃ || 18-77 ||

യത്ര യോഗേശ്വരഃ കൃഷ്ണോ യത്ര പാർഥോ ധനൂർധരഃ |
തത്ര ശ്രീർവിജയോ ഭൂതിർധ്രുവാ നീതിർമതിർമമ || 18-78 ||

ഓം തത്സദിതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു
ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ ശ്രീകൃഷ്ണാർജ്ജനസംവാദേ
മോക്ഷസംന്യാസയോഗോ നാമ അഷ്ടാദശോഽധ്യായഃ || 18 ||

ഓം

ശാന്താകാരം ഭൂജഗശയനം പദ്മനാഭം സുരേശം |
വിശ്വാധാരം ഗഗനസദൃശം മേഘവർണം ശുഭ്രാങ്ഗം |
ലക്ഷ്മീകാന്തം കമലനയനം യോഗിഭീർധ്യാനഗംയം |
വന്ദേ വിഷ്ണും ഭവഭയഹരം സർവലോകൈകനാഥം ||

% Text title : Shrimad Bhagvadgita
% File name : bhagvadnew.itx
% itxtitle : bhagavadgItA
% engtitle : shrImadbhagavadgItA
% Category : gItA, giitaa, bhagavadgita, vyAsa
% Location : doc_giitaa
% Sublocation : giitaa
% Subcategory : bhagavadgita
% Author : Vyasa
% Language : Sanskrit
% Subject : philosophy/hinduism/religion
% Transliterated by : NA
% Proofread by : NA, SH, Suryansu Ray, Sowmya Krishnapur
% Description-comments : Mahabharata
% Latest update : November 25, 2017
% Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com
% Site access : <https://sanskritdocuments.org>

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted for promotion of any website or individuals or for commercial purpose without permission. Please help to maintain respect for volunteer spirit.